

AKATALPA

Temmuz 2016 - Sayı 199

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Yusuf ALPER

Oya UYSAL

NE KARMAŞA NE MAŞA

Doksana üç kala bütün binaya kalorifer döşetmiş babam
Ne yapacaksa diye düşünmedim değil
“Birimiz ölünce geldiğinizde rahat edin diye” dedi
-Kış soğuşunda ölecekmiş gibi-

Biz soğukta kalırız dedim, siz ölmeyin de
Hem öyle çabucak kaçmak niye
Biliyorsun yüze kadar sayacaksın
Bedduam var diye
Hem anneme daha fazla
Ateşle, ateşle daha fazla

Ne ödipal karmaşa ne maşa
İnsan *bir tohum gibi kendini diğer sonsuzluğa*
Bir tohum gibi ağaç gibi meyve gibi dal gibi
Diker ve yaşar sonsuza oğullarla kızlarla

Cihan OĞUZ

SINCE 1963

O günden beri varım, evet
Cins bir adam
Hayattaki koordinatları yanlış verilmiş
Eklemleri masaja muhtaç

Her gün için varım, hayır
Cilt cilt suçlarla binerler tepeme
Ellerim takvimle kelepçeli
Aşk ölümden bir karış uzak

Ben herkesi mazur gördüm, eyvah
Başımda çifte telli oynayan katili bile
Yuh mevsimiydi kaskatı
Çocuklar tek tek vurulmuş

Bir çocuk da benim, gel
Çarpışan otomobiller kıvılcım çıkarsın
Vursun birbirine tamponlar
Oturup yaylım ateşle yakalım sigaray

KADİM BİR KEDER

Uykusu kaçan sokak sokulup konuşurken geceye açılan
[pencereyle,
durup seyrettim ışıkları sulara dökülen şehri,
dalıp, bir ân'a sığdırdığım hayatımı.

İçten içe bilip de bilmezden geldiklerim,
kendime söylediğim yalanlar ve beni tutup sarsan
parmakları gerçeğin
-gerçek ki soyunur yatarıdı koynunda yalanın-
hiç kimsesiz ruhum mu sevdi acıyı,
beni ben kılan acı mı ruhumu

hayatın kurduğu tuzak değil, kanımdan olanın ihanetiydi,
günahım dağıttığı yatakta
yıkılan ocağın külleri...

Ey rüyayı hayra yoran kâhin! Eli vicdanında kim kaldı ki
[söyle,

kahraman yok, kandil sönük, tanrı ölü,
yaptığı yanına kalan suçlu,
masuma ödetilen kefaretiler
ve kalbinde zamanı durduran aşk ki
hicran
taşa kazınan kadim bir kederi okuyup, hıçkırır yıllar.

Uykusu kaçan sokak sokulup konuşurken geceye açılan
[pencereyle,
durup seyrettim ışıkları sulara dökülen şehri,
dalıp, bir ân'a sığdırdığım hayatımı.

Tahir Abacı, Döndü Açıkgoz, Hüseyin Alemdar, Yusuf Alper, Dilek Bayram, Gürsel Bektaş, M. Güner Demiray, Sema Enci, Altay Ömer Erdoğan, Barış Erdoğan, Osman Serhat Erkekli, Tuncer Gönen, Nursel Güler, Nihan İşiker, Korkut Kabapalamut, Abbas Karakaya, Emin Kaya, Beytullah Kılıç, Mustafa Ergin Kılıç, Tataryen Lokman, Cihan Oğuz, Selma Özeşer, Ozan Öztepe, Hüseyin Peker, C. Selenga, Mervan Söylemez, Emre Şahin, Selçuk Topal, Oya Uysal, Hasan Varol.

İNSANLAR VE HAYVANLAR

Tahir ABACI

“At, avrat, pusat” deyimi, atalarımızın gözde hayvanının sanıldığı gibi bozkurt değil, at olduğunu ortaya koyuyor. Tarihçiler, “süvari”nin savaşta belirleyici rolünde çığır açan “üzengi”nin de bir Türk buluşu olduğunu yazıyorlar. Demirtaş Ceyhun, göçebelikten bir türlü kurtulamadığımızı öne süren kitaplar yazıp duruyor ya, Türklerin Anadolu’ya gelişlerinden sonra, göçebelik ile yerleşik düzene geçiş arasındaki çekişme 19. yüzyıla kadar süregeldi. Buna bağlı olarak da, at birincil konumunu bir başka hayvanla paylaşmak zorunda kaldı. Hem de kendisi gibi “asil” olmayan biriyle. Bu da Nâzım Hikmet’in bir dizesinde yeri gayet iyi vurgulanan öküzün ta kendisiydi. (Kadınlarımız, ne atın, ne öküzün önüne geçemediler yani). Öküz, at gibi başına buyrukluk simgesi olmadı, o bir sistemin öz çocuğuydu. Gordon Childe’in vurguladığı gibi, “*saban bitki yetiştirmeye sürü beslemeyi birbirinden ayrılmaz biçimde birleştirdi ve öküz, buhar makinesine ve petrolle işleyen motorlara doğru atılmış ilk adımdı*”.

At, bütün uygarlıkları sırtında taşımış, o nedenle yere göğe sığdırılamamış bir hayvan. Kanatlı fil, kanatlı köpek, kanatlı kedi düşünebiliyor musunuz? Oysa kanat ata yaklaşıyor ve Pegasus tepemizde ışıdayıp duruyor. Atın üstlendiği anlam dünyası bambaşkadır, dünyanın en güzel öküzüne ya da eşeğine de sahip olsanız, bu size bir “statü” sağlamaz. Zaten gözde hayvanımızı seçerken “yük” payı ölçü olsaydı, at bir çok hayvanın gerisine düşerdi. “Asalet” ibreyi ondan yana çeviriyor. Asalet dediğin de ne; hiç de kan meselesi değil, biraz mesafeli duruş, biraz uzak ufuklara ait oluş. Alçakgönüllülük ve içtenliğin ise “aptallık” olduğunu eşekten daha iyi kanıtlayan yaratık var mıdır? Nasrettin Hoca, eşek yerine ata biniyor olsaydı “ironi” ve “humour” yerine hamaset dinliyor olacaktık. Ama işte eşek, ufuk çizgisini hiç zorlamadan oradadır. Yine de hayvanlar için kaleme alınmış onca kitap arasında en sıcak, en duygulu satırlar bir eşek için yazıldı. Jimenez’in *Platero ve Ben*’ini Akşit Göktürk’ün TDK ödülü almış çevirisiyle sevdim: “*Platero, küçücük, tüylü, ipek gibi. Dokununca öyle yumuşak ki, bütünüyle pamuktandır dersiniz, hiç kemiği yok sanki. Yalnız gözlerinin kara parıltısı iki koyu purlanta böcek sertliğinde*”. Juan Ramon Jimenez, bu Akdenizli şair, bir gurbet turunun ardından, 1905’de, doğup büyüdüğü Endülüs topraklarına, hülyasından hiç eksilmeyen Moguer kasabasına geri dönüyor. O artık eşeği Platero’nun sırtında gezinip duran, arkasından çocukların “deli deli tepeli” diye konuştuğu biridir. Jimenez, Platero için “*Bana öyle çok benzer ki, benimle aynı düşleri gördüğünü sanırım*” diye yazıyor. Endülüs kırlarının olanca güzelliği, Jimenez’le Platero’nun diyaloguna yansıyor.

Kedi ve köpek, eğer sokak halkından değiller ise az çok hukuku, demokratik hakları olan hayvanlar. Onların altında kölelerimiz yer alıyor: At, öküz, eşek, koyun, tavuk, horoz, vb. Tutsaklar ise kafese tıktığımız kuşlardan ibaret değil. Ahmet Haşım, “*Çocukluğum dağlık, yabanî bir memlekette geçti. Orada biz çocuklara oyuncak yerine ayı yavrusu, karaca, tilki veya sincap getirilirdi. Üst katta, sandık odasında tilkilerimiz saklanırdı, bahçede esir bir kartal pençelerini tutan zinciri şingirdatırdı, ayı homurdanarak bahçenin yüksek duvarları üzerinde dolaşır ve kurşun hızıyla uzaklara taş atardı.*” diye yazıyor. Ayılar, yakın zamanlara kadar İstanbul sokaklarını arşınlar, “hamamda kadınların nasıl bayıldıklarını” gösterirlerdi. Köleliğe ya da tutsaklığa layık (!) görmediğimiz hayvanlar ise, sadece ve sadece düşman, onların üstüne her çeşit ateşli silahla,

tuzakla, zehirlerle, trollerle, vb. saldırmamız mübah. Doğal açıdan bakarsak bir bitki ve dolayısıyla bir hayvan cenneti olan Türkiye, insan eli ve bakışı için içine karışınca, Prof. Dr. İsmet Sungurbey’in dediği gibi bir “hayvan cehennemi”ne dönüşüyor. Sevgili hocamız, başına topladığı sayısız kedinin fırsat buldukça “hayvan hukuku” konusunda anlamlı çalışmalar yaptı, alt başlığı “Bir İnsanlık Kitabı” olan *Hayvan Hakları* kitabını 1992’de yayımladı, sesine kulak vermek gerek.

Kedi Konsensusu

Hakkında en çok yazılan hayvanların başında kedi geliyor; bu da doğal, çünkü entelektüeller arasında bir çeşit “kedi konsensusu” var, kimileri için “kedilenmek” evlenmekten bile önemli. Bilge Karasu’nun kitabının adı vezir biçimde bu eşdeğerliliği özetliyor: *Ne Kitapsız, Ne Kedisiz*. Salah Birsal’in *Kediler* adlı kitabında yer alan aynı adlı denemenin uzunluğu tam otuz sayfa tutuyor ve kucağına kedisini alan (bazılarının kedileri kucağa sığamayacak kadar çok) onun deyişiyse “sahneye çıkmak” için sıra bekliyor. Komşuların, sinemacıların, yerlisiyle yabancıyla öteki sanatçıların kedilerine ve kedi hikâyelerine dair çılgin bir döküm bu. Yazıda anılan kedi düşünlerinden biri olan Enis Batur da, kendi kedilerinin yanı sıra, romanlarından çok Yahudi düşmanlığıyla ünlünen Fransız yazar Celine’in ünlü kedisinin hikâyesini de anlatmıştı.

Ve köpekler... Bence köpek dediğin tasmasız olmalı, insanın ardi-önü sıra dolaşabilmeli. Benim köpeklerim hep öyleydi, tabii Malatya’nın özgür kırlarında yaşarken. Hatta aynı mantığı sarman kedime de uyguladım, onu da peşim sıra bahçelerde, sokaklarda dolaşmaya alıştırdım. Gelgelelim, o bu işi çok sevdi ve bir daha eve uğramaz oldu. Başlangıçta birkaç aylık aralarla, sonra ebediyen ortallardan yitiverdi... Oysa Aziz Nesin’in *Hayvan Deyip de Geçme* adlı derlemesi, nasıl da göz yaşartıcı “vefa” örnekleriyle doludur. Böyle bir derlemeyi hayvanlar insanlar hakkında yapmış olsaydı, o da herhalde vefasızlık örnekleriyle dolu olurdu. Dedemin evinden atlar çoktan geçip gitmiş, geride koşum takımları ve efsaneleri kalmıştı. Bütün bir çocukluğumuzu sırtında taşımış olan ve büyükannemin “arap atına emsal” saydığı eşek ise, yaşlanıp çaptan düşünce gözünün yaşına bakılmadan satılmıştı. Bu bile merhametli bir davranış sayılır; bilindiği üzere Anadolu’da atlar ve eşekler, değerleri aşınır olunca, “ölen ölür, kalan sağlar bizimdir” hesabı “yılki”ya salınır, yani başıboş kırlara bırakılır. Tabii “iş güç zamanı” değil, kışın. Abbas Sayar, *Yılki Atı*’nda böyle bir atın, *Can Şenliği*’nde ise yaşlı (hatta yılklık, yani bir başına kalmış) bir adamla bir eşeğin unutulmaz hikâyelerini yazmıştı. Yününü, sütünü, etini, kısacası herşeyini silip süpürdüğümüz cefakâr koyuna ise “teselli mükafatı” olarak bir çeşit kutsallık mertebesi verilir. “Koçkatımı” bir çeşit bayram olarak kutlanır. Doğu Anadolu’da Akkoyunlu ve Karakoyunlulardan miras çok sayıda koç biçimli mezartaşı var. Koyunlar, ilahilerin ve türkülerin acındırma nesnesidir. Bir zamanlar kaplan ve pars gibi hayvanları bile barındırmış olan Anadolu’da en çok vicdan azabı ise “karaca”lar, “maral”lar, yani geyikler için dile getirilir.

Yılanı ürkütücü kılan, zarar verici niteliklerinden çok (çoğu zaten zararsızdır ve zehirli hemicinslerinin kefaretni katledilerek öderler), bizim algılama düzeneğimize uygun olmayan anlık hareketleridir, hızlarının bizim rutinimize uymayıdır. Buna rağmen, kültürümüzde ve folklorumuzda geniş bir yer tutarlar. Bütün uygarlıklarda tuhaf biçimde sağaltımın simgesi olan yılan, günümüz Anadolu coğrafyasında pek çok yerde sağaltımın ta kendisi olarak, yani doktor ve cerrah olarak, ayrıca yılda birkaç kere değiştirdiği gömleğiyle, yağıyla, zehirleriyle, etiyile vb. ilaç olarak kullanılmaktadır. Erzurum, Ağrı, Gümüşhane, Çorum, Erzincan, Kars, Tokat,

GÖRDÜM

Gördüm, bir tırtıl çama tırmanıyordu
Zambaklar salınıyordu sevinçle
Yoncalar gördüm güreşen çocukları ağırılıyordu
Üzerinde gökyüzü kocaman mavi bir ayla.

Gördüm, kitapları göğsüne bastırarak gidiyordu
Yor gun uykulu gözleri, yarış ipini göğüslemeye.
Yok ettik gözlerindeki ışıltıyı yüzlerindeki sevinci
Yarış 'koşarken terleyen bir at kazanır' diyordu.

Nasıl da ötüyor sevinçle daldaki küçük serçe
Karadenizli olsam bu şarkıya çalardım bir kemence
Deniz, aşkından köpürmüş güneş yükselmiş, 'günlerce
Ağustos böceği gibi saz çalsam, çalsam olacak' diyordu.

Ustamı küçümsemem, herkes çalamaz o güzel şarkıları
Bir de yaz mevsimi; sıcak mı sıcak, ter su gibi akar
Ekmek aşkına, su aşkına evet, ama
Şarkıların en güzeli yaptığın işi aşkla yapmak diyordu.

Biliyorum tırtıl yapraklara ulaşıp doyuracağını
Zambaklar bahçede şarkılarını söyleyecek esintiyle
Yoncalar canlılara yem olacak mutluluk içinde.
Kız çıkarken kapıdan, bağırarak; 'başardım sevgilim!'

Bu şiirde ter akıyordu, çalışılıyordu, iş aşkla yapılıyordu
Gökyüzü mutlu, ayla barışık, kız sevinçli sevgilisiyle
Şair, Akdeniz diyordu, Akdeniz benim kanımda mavi bir su
Mutluluklar dünyanın kuşuna kurduna insanlara.

*

Bir kız gördüm güneşin terini siliyordu yakasında nar çiçeği
Salyangoz yolcuydu, mersinler çiçek, ardıçlar kokuyordu
Böyle havalarda insan yorulmaz, boyna dolaşır dışarıda
Denize gitsem, ırmağa dolaşsam, çarşıya çıksam...

Urfa, Adana, Tarsus gibi şehirlerde içinde yılanların cirit
attığı kaynaklar, çermikler, ziyaretler ve ayrıca yılanlığı
meslek edinmiş insanlar var. Buralara akın eden çok sayıda
insan, bazen canlı yılanlarla sarılıp koklaşarak, bazen orasını
burasını yalayıp yutarak hastalıklarına çözüm arıyor. Pek çok
Anadolu yılanı da, kaçak işçi olarak çalıştırılmak üzere
yurtdışına kaçırılıyor.

Alegori ve metafor sanatına en büyük imkânları sağlayan da
hayvanlar dünyası. Eşek, gündelik hayatımızda bile benzetme
sanatının gözdesi. Sabahattin Eyuboğlu'nun bir yazısında
vurguladığı üzere, bilinen bütün hayvanları kişileştirmiş olan *La
Fontaine Masalları* bile öyle görüldüğü gibi "çocuk işi" değil,
her biri ayrı bir toplumsal eleştiri içeriyor. *Ezop Masalları* da
öyle. George Orwell'in düpedüz Stalin dönemi Sovyetler
Birliği'ni alegorize ettiği *Hayvanlar Çiftliği* ise ülkemizde bir
çocuk kitabı sanıldı ve bir çocuk kitabı olarak yayımlandı.
Aslında bunları bir alegori saymak bile gereksiz, gönül
indirmesek de doğa bizi hayvanlar dünyasının bir üyesi olarak
görüyor zaten. Biz de şimdilik onu doğrulamakla yetiniyoruz...

MEMLEKETİMDEN İSYAN MANZARALARI

IX. DUT

-*Dut'a dalaannn vaaarr!!!* diye avazı çıktığı kadar bağırdı
Yakup. Gizlendiği çalılığın arasından seri adımlarla
sıyrılarak tabana kuvvet koşmaya başladı sahile doğru.
Terden sırlıklam gömleği havalandı yapıştığı bedeninden.
Şengül Hamamı'nın giriş kapısını geçer geçmez durup
berisinde bulutlanan toz dumanına baktı. Katırtırmağı ve
hanımeli kokularının sokağı kavradığı köşede derin bir nefes
alıp salıverdi kendini limana.

Toz yere varmadan Ali belirdi dutluğun taş duvarında. Can
havliyle bıraktı bedenini çalılığın arasına. Kiremit damlar
sakin bir Hamzakoy silüetine varıncaya dek uzaklaştı seke
seke. Salih Dayı'nın iri parmaklarının yüzünde kalan izleri
belirginleşmeye başladı güneş acıyı buldukça. Patlamış
dudağının kenarında son dutun bıraktığı tat kanla karıştı.

böyle
başladı
kavga...

Dilek BAYRAM

DÖNÜŞÜM

İki yaşamsal gelişim, bir tarihsel gerileme
Kahve çekirdeklerinden gün içi tekrarlı kalp ağrısına
Zorunlu öksürük ve açık hava önerildi.

Sıcak, yağmur, en çok uzun ve boş saatler
Kısa bir süre mutluluk sebebi var ise, uzun bir süre yok
Avunma sebepleri var: güzel sebepler, basit sebepler...

Ağrıyan yerim fiziki, hem ruhsal, hem de çok
Bitmeyen yalnızlığın senfonisi gibi klasikleşmiş.
Romantik akımdan sürrealizme geçişin sancısı var bizde,
Varlıklar yok olmuştur, dokunmak isterken; dokunamamak...

Azalarak artanlar bize ait değil, olmamalı

Bakınca içe işleyen bakışlar, usul usul küçük dokunuşlar
olmalı bize ait
Gökdelenleri yıkmalıyız, ufak bir kulübe yeter olmalı
gölgemize.

İki yaşamsal dönüşüm,

Birkaç kaçış,

Kaçış yeri,

Biraz geçmişi hatırlamak lazım, geçmişte kalan ben'lerimizi
bulup yeniden günışığına kavuşturmak.

ÜZGÜN GÜNLÜK III

(Düşünce Ağırlıklı, Okuma ve Sinema Günlükleri)

Korkut KABAPALAMUT

08.03.2016

23.48. Belirgin biçimde uykum var. Yine de, en azından bir saat kadar daha uyanık kalmayı planlıyorum. Yazmak ve okumak için tabii. *SaroyanLand* adlı filmi az önce tamamladım. Ünlü oyun yazarı, öykücü William Saroyan üzerine 2013 tarihli bir belgesel. Yazarın büyük bir hayranı olarak, bu filmle karşılaşınca müthiş mutlu oldum. Çalışma beni düş kırıklığına uğratmadı. Yazar, altmışlı yıllarda Bitlis'teki köklerine doğru tutku ve heyecan dolu bir yolculuğa çıkmış. Yapım, bu yolculuğu yeniden canlandırıyor. Yol ve doğa manzaraları eşliğinde Saroyan, çocukluğunu, ailesini, en eski anılarını, dünya ve edebiyat görüşünü coşkuyla, yer yer güldürerek, bazen de hüznendirerek anlatıyor izleyiciye. Ses, elbette Saroyan'ın kendi sesi değil ama konuşmalar çeşitli kitaplarında yazdıklarından alıntılanmış. Ondaki humor ve insan sevgisinin düzeyine, dünya edebiyatında en fazla birkaç yazar da daha rastlanabilir kanısındayım... (E. Caldwell, O. Henry vs.) Goltz Paşa'nın, Makedonya seyahatini anlattığı kitabını sabah ofluya pufloya da olsa bitirdim. Kent betimlemeleri oldukça başarılıydı, onun dışında verdiği detaylı yerel bilgiler çok da elzem değil. Olmasa da olur bir kitap... Öğleden sonra yemeğe çıktım. Biraz alışveriş yaptım, akşam da yeni bir romana başladım: *Benim Olağanüstü Akıllı Arkadaşım*. Yazarı Elena Ferrante (müstear). Sanırım, adı Napoli romanları adlı bir serinin ilk cildi. Yazar ve eleştirmenlerden şaşırtıcı sayıda ve düzeyde övgüler almış bir kitap. Okuduğum kadarıyla bunların hiç olmazsa bir kısmını hak etmiş gibi görünüyor. Çeviri ikna edici... Saroyan'dan önce, Hollywood'lu ünlü bir komedi filmleri yönetmeninin, geçirdiği ciddi bir motosiklet kazasından sonra girdiği depresyon sürecinden çıkışında yaşadığı köklü manevi değişimi anlatan bir belgesel daha izledim: *I Am*. Yeni bir şey söylemiyor. Evrenin organik bir bütün olduğu, sevgi, merhamet, işbirliği gibi duygu ve stratejilerle onu olumlu anlamda değiştirebileceğimiz mesajı verilmek istenmiş özetle. Ya da ben öyle algıladım. Olmasa da olur bir yapımdı. Bu arada söz konusu ünlü yönetmen arkadaş, deneyimlediği bu hoş metamorfozdan sonra, bireysel ulaşım aracı olarak özel jet yerine bisikleti yeğlemeye başlamış ki, kendisi ve dünyanın iyiliği adına yerinde bir karar bence.

09.03.2016

22.00. Odamın huzur dolu sessizliğinde dinleniyorum. Yine de ruhumu kemirip duran kimi yarı belirsiz endişe ve sıkıntılar da eksik sayılmaz. Bitki tedavisi şimdilik ağrılara iyi gelmedi. Ayrıca on gündür çok şiddetli olmasa da diş ağrısı çekiyorum. Yine de dişçiye gitmeye niyetim yok. Özel bir diş macunuyla fırçalayınca sızı katlanabilir düzeye düşüyor... Bugün pek bir şey yapmadım. Yemek için dışarı çıktım, çok geçmeden geri döndüm. Dün başladığım İtalyan romanına devam ettim. Kötü değil; ama okumayanın hiçbir şey yitirmeyeceği türden bir roman. Üslup, tümüyle işlevsel, dolayısıyla en azından bana göre yazınsallıktan hayli uzak. Öyle olunca, bugün postadan çıkan *Binbir Gece Masalları*'nın ikinci cildine başladım. Biraz sıkıcı bulduğum söz konusu romandan sonra ilaç gibi geldi. Ayrıca postadan üç kitap daha çıktı. Bir tanesi de yolda. Hepsini titizlikle seçtiğim kitaplar. Bu arada, geçenlerde masalların *Alfa Yayınları*'ndan yeni bir çevirisinin çıktığını fark ettim. Baskı kaliteli görünüyordu. Eser, *YKY*'den

çıkan çevirinin aksine, özgün dilinden Türkçeleştirilmiş. Arapçadan yapılan ilk ve tek eksiksiz çeviriymiş. Belki masallara bu çevri üzerinden devam ederim ileride.

10.03.2016

19.42. Yemek yedim. Öğlene doğru büroya gittim. Biraz çalışıp zaman zaman şiddetlenen yağmura hiç aldırmaşızın minibüsle Karşıyaka'ya geçtim. Her zamanki gibi balık ve tatlı yiyip kahvemini içtikten sonra kitapçıya uğradım. Burhan Apaydın'ın anıları ile Uğur Gürsoy'un *Fırat 4* karikatür albümünü aldım. Karikatürleri metroda ve evde yutarcasına okuyup bitirdim. Muhteşem bir albümdü, tıpkı öncekiler gibi. Adnan Menderes'in avukatı Burhan Apaydın'ın anılarına da hemen başladım. Bir anıçoksever ve avukat olarak hiç kuşkusuz keyifle okuyacağım bir eser. Doğan Yurdakul ve Cengiz Erdinç'in, Apaydın ile yaptıkları nehir söyleşiden oluşuyor kitap. Hayli başarılı bulduğum *Kırmızı Kedi Yayınları*'ndan, bundan dört yıl önce çıkmış.

11.03.2016

19.40. Günlerden cuma. Yeterince yazma isteğim yok. Bugün işe gitmedim. Birkaç saatliğine dışarı çıktım yalnız. Sabah ve akşam, Av. Burhan Apaydın'la yapılan nehir söyleşiye artan bir ilgiyle devam ettim. Yassıada duruşmaları hakkında epey bir fikir edindim. Tabii yansız kaynaklardan da bir şeyler okumak gerekir o ihtilal ya da darbe konusunda. Bununla birlikte, davanın tümüyle göstermelik olduğu, mahkûmiyet kararlarının çok önceden verildiği, her şeyin bir tiyatrodan, Demokrat Partilileri küçük düşürmek için hazırlanmış mizansenlerden ibaret olduğu çok açık. Ne yazık ki Apaydın, Menderes'in iktidarı sırasında attığı yanlış adımları, gerçekleştirilen haksızlıkları, yaratılan mağduriyetleri, son derece anti demokratik tavır ve uygulamalarını, soğukkanlılıkla, yeterli yoğunlukta eleştirmemiş. Tıpkı Aydın Menderes'in babasıyla ilgili yazdığı kitapta yaptığı gibi, o da salt bir Menderes güzelleme yapmayı yeğlemiş. Söyleşiyi gerçekleştirenler de, belki ileri yaşından dolayı kendisini bu konuda pek sıkıştırmamış.

13.03.2016

00.34. Pazar. Oldukça güzel bir gündü dün. Sabah, efsane avukat Apaydın'ın kitabını tamamladım. Hemen arkasından yeğenim bize geldi. Her gelişinde olduğu gibi evde müthiş bir bayram havası esti. Oyuncak diye tutturunca hep birlikte en yakın AVM'ye gittik. Abimin öneri ve ısrarı üzerine, dönüştü onun dışçisine şöyle bir uğradım. Salı gününe randevu verdi. Kırılan dolguyu söktükten sonra, altına bakıp ne işlem yapılması gerektiğini söyleyecekmış... Gece, oyun bağımlısı Bulut'un izin verdiği kadarıyla, günlerdir beklediğim Yalçın Küçük'le Doğu Perinçek'in, *Ceviz Kabuğu*'ndaki tartışmalarını ilgiyle takip ettim. Yalçın Hoca, her zamanki gibi kırıp dökerek, alkışlar ve masa yumruklamalar eşliğinde özgün gösterisine ve taarruzlarına başladı ise de, H. Cevizoğlu'ndan meşru müdafaa niteliğinde çok sağlam bir ayar gelince, mecburen sakinleşti ve rotayı aniden Cemal Süreya şiiirlerine çevirdi. Sonrasında sakin, düzeyli bir tartışma oldu. Finalde ise, yanların bir sarılıp kucaklaşmadıkları kaldı.

23.40. Oldum olası sevmediğim uyku vakti hızla yaklaşmakta. Muhtemelen saat bire kadar otururum gerçi. *Binbir Gece Masalları*'na devam. Kitapta, yer yer neredeyse pornografik sayılabilecek pasajlar var. Başka bir şey okuyamadım. Öğlen yemeğe çıktım, biraz alışveriş yaptım, yine kitapçı dolaştım. Her zamanki gibi, ilgimi çeken değişik türden kitaplar oldu; ama elimin altında ne zamandır sırasını bekleyen kitapların boyu, neredeyse kendi boyuma ulaşmışken - bu arada hiç de kısa sayılmam-, avuç dolusu para verip bir de onları satın almak delice bir hareket olurdu. Ben de salt biraz karıştırmakla

DÜŞE UÇAN HAİKU

Suluklanıyor
Bahar dalına konup
Dolup taşıyor.

Doğurgan toprak
Her renk kır çiçeğiyle
Dolup taşıyor.

yetindim. Umberto Eco'nun editörlüğünde hazırlanan, *Alfa*'dan çıkan ve dört kalın gösterişli ciltten oluşan *Ortaçağ*, her zamanki gibi etrafında çok dolandığım yapıt oldu. Ancak onlara ayırmam gereken zaman, para ve emeğin boyutu beni şimdilik frenliyor. Kitapçılarda gözlemleyebildiğim kadarıyla insanlar, özellikle gençler hatalı yazar ve kitap tercihi yapıyor genelde.

14.03.2016

14.30. Pazartesi. Herkes gibi benim de en sevmediğim gün. Öğle yemeğini uzun zamandır ilk kez evde yedim. Dışarı çıkasım pek yok. Hava zaman zaman yağışlı. Şu an bel ve diş ağrım yok. Kendimi iyi, sağlıklı hissediyorum. Michael Moore'un meşhur Fahrenheit 9/11'ini sonunda izledim. Yeni bir şey öğrendiğimi söyleyemem. Bush ve çetesinin, hem kendi halkının yoksul kesimlerine hem de zavallı Iraklılara ettiği bağışlanamaz kötülükler, ayrıntılı olarak ve somut örnekler üzerinden mükemmelen anlatılmış iki saatte. Altın Palmiye kazanmasına şaşmamalı.

15.03.2016

00.02. Ağrı kesicilerin etkisi çok kısa süreli ve ben artık onları yutup durmaktan son derece sıkıldım. Bu işe daha köktenci bir çözüm bulmam lazım. Diskin parçalanmış ve parçaların da omurilik kanalına sorumsuzca yayılmış olması kalıcı bir tedaviyi güçleştiriyor kuşkusuz. Yine de aramaktan vazgeçmemeli, iyileşmeye dair umudu diri tutmalı elbet.

Akşam *Ceviz Kabuğunu* yeniden ve bu kez eksiksiz olarak izledim. Üç saat sürdü. Perinçek'in, günün birinde, üstelik de görece yakın bir tarihte tamamıyla milli bir hükümetin kurulacağına ve bunun da merkezinde kendi partisinin olacağına dair hiç durmadan yinedeği iddia ve beklentisine hayret etmemek elde değilse de, neredeyse ömür boyu süren kararlılığına, mücadelesine ve iyimserliğine şapka çıkarmamak da aynı derecede olanaksız. Küçük'ü ise, her zamanki gibi sempatik ve seyre değer buldum. Konuşmayı, insanlara kendini dinletmeyi, onları şaşırtmayı çok seven, bariz biçimde narsist, belki de Türkiye'nin en nevi şahsına münhasır aydını. Şiire olan sevgi ve bağlılığı da her düşünce adamı tarafından örnek alınsa keşke. Ama nerede o günler?

Onu bitirince Ahmet Hakan'ın sunduğu *Tarafsız Bölge* programını ilgiyle izledim baştan sona. Konu, Ankara'da dün gerçekleştirilen korkunç bombalama eylemiydi doğallıkla. Tümüyle iktidar yanlısı bir katılımcı dışındaki konukların konuşmalarından oldukça yararlandım.

O da sona erince masallara devam ettim. Henüz yeterince uykum yok. Muhtemelen bir saate yakın okuyabilirim. Yarın erkenden kalkıp dışıya yollanacağım. Hayat devam ediyor tüm anlamsızlığı ve hayret vericiliğiyle.

FİLE ÇORAP

suyun yüzeyinde kanatlarını cilalıyor
nilüferleri okşayan peygamberdevesi böceği
bulutların nefesine benziyor yağmurlarla yıkanan

rüzgâra yenilen zaman

sanıyorum kabukları kahverengi
meşeler vardır orada
ayaklarını aşağı doğru uzatan
göğün sütunlarını ören esmer kayalar
hile dolu file çoraplar giymişse zaman

-ayrı bir dağın yanağıdır açtığımız yelkenin kumaşı-

*

şimdi yavrularını doyuruyor yuvasında bir kartal
-belgesel izlediğim tv'de-
sırtlanların ne yaptığını görmüyor ama
dünyanın diğer ucundan
sonsuz dişlerini uzatan
kanlı ağzıyla iniyor aşağıya
tırnaklarını etime saplayan zaman

-tırnaklarımız yaşama tutunma arzusundan doğar-

ama bunu bilmiyorlar
çünkü boyuna suya dualar okuyorlar
tanrının kızınca suyu buharlaştırdığını
yada tufanlar yolladığını düşünüyorlar
vadelere bağlanmış kader diyorlar
denize ulaşamıyorlar
görmüyorlar akıntının değiştiğini
nilüferleri okşuyorlar, kendilerini kandırıyorlar
tırnaktan yoksun peygamberdevesi böcekleri
herkes suyun üzerinde
yüzdürdüğü kafatasına dikkat etmeli

dünyayı düz bir tepsi gibi görüyorsunuz
hâlâ dünyanın tersinden baktığımı sanıyorsunuz
tanrının deniz fenerini yeşile boyadığımı sanıyorsunuz
size baktığım zaman

İki Şairden Bir Şaire Bakış:
İNSANIN AYNASI İNSANDIR;
AHMET ÇAKMAK

Hüseyin PEKER –
Altay Ömer ERDOĞAN

çürümüş zamana ağıt*

gizlenir gibi yaşıyoruz
çalıdan bıyıklarımız, çırpıdan sakallarımızla
çarığında hızır'ın
yükseklerde erimeyen karla
altında bekleyen baharla

çürümüş zamana şahitlik ediyor aynalar
boşluk içinde boşluk

kulağına kim fısıldadı
çarpmak için kırsal bedenlerimize
şu sonsuz menzilde
yakamozlarla kişneye kişneye
ay'ın yanık ağzından kopup
cehennem kokulu nefeslerimize

bütün sular karpuz çatlatırdı eskiden
gözleri olan işitsin

AHMET ÇAKMAK

* *İnsanın Kimsesi* adlı kitabından, Noktürn Yayınları, İstanbul
2015, s. 9

Hüseyin Peker:

Ahmet Çakmak, 1969 Diyarbakır doğumlu bir Edebiyat Öğretmeni, *Yaratı* ve *Yaratım* dergilerini yedi yıl aralıksız sürdürmüş bir edebiyat emekçisi ve gönüllüsü aynı zamanda. Şiirini de hep ustalıkla geliştirdi. Hem herkesin dikkatini çekmeye çaba göstermedi hem de yalın bir büyüme içinde görüldü. Üçüncü kitabında da ‘çabam sürecektir’ işaretleri görülmüyor değil. Bir kez kelimeleri özgün işaretleriyle yana istiflemesine dikkatle bakılırsa, bir eşsizlik hemen göze çarpmakta. Bir özen ve kendine varan çalkantıları yatıştırarak kürekle yerleştirilen bir ses düzeni. Sağlam duvarlarla onarılmış, düşünülmüş kelimelerle örülmüş bir edebiyat sevdalısı.

Daha önceki kitabında Diyarbakır kentine sahip çıkmış, Dicle'yi, Dağkapı'yı, Hasanpaşa hanını yaşatmıştı bizlere. Gerçi şimdi bu saydığım yerlerden bir yıkıntı, bir duman olarak söz etmek mümkün. Kendine özgü dil kurgusuyla ve imgeleri, tamlamaları kendine özgü biçimlerde yerine yerleştirmedeki ustalığıyla o zaman da seziyordu.

Edip Cansever'den Ahmet Arife uzanan bir şiir sevgisi ürperir şiirlerinin üzerinde. “herkes herkesin gözüyle bakıyor dünyaya” ya da “bu kuruyan zamana su verme hastalığı” deyişine bakarak, onun evrensel düşünceye vardığı, “perdeleri güne çoktan kapamış” ama şiir dünyasına gizil bir solukla sokulmuş, bir şairin sesini, ürpertisini hisseder gibiyiz.

Keza, “herkesin bir dağı vardır ona deniz görünür” şeklinde düşünen bir bilge şairin, “insanın kimsesi kendisidir” demesi de boşa atılacak şey değil..

Ben Ahmet Çakmak'ın savrulup giden dünyasında ona bir yürek köşesi açmaya çalıştım. Gizlenir gibi yaşadığını itiraf ettiği yaşam çerçevesine bir bağırıtı eklercesine, “gözleri olan işitsin” diye önecedim şiirini.

Altay Ömer Erdoğan:

Ahmet Çakmak, kalbimizin doğusunda yer edinmiş; insanlığıyla, dostluğuyla, arkadaşlığıyla olduğu kadar şiiriyle yerini pekiştirmiş bir şair. Sıfatların hoyratça dağıtıldığı bir çağda Ahmet'i tamlamak için hiçbir sıfatın gerekmediğini de belirterek başlamalıyım söze. İlk şiir kitabı *İki Dilde Kederlenmek*, şiirindeki arayışın çıkış noktası olduğu kadar kabuğu soğumuş dünyanın üzerindeki kabuk tutmuş yaralara nasıl dokunduğuna dair vicdani bir boyut da taşımasıyla önemli ve anlamlı. Bir söyleşisinde verdiği “*Mesele görünür olmamak ya da ol(a)mamak değil, şairin eseriyle neyi, nasıl estetize ettiği, şiire dair ne dediğidir*” biçimindeki yanıt, şiirle olduğu kadar hayatla da meselesini özetliyor aslında. İkinci şiir kitabı *Eskikent Kırgınlıkları*, 2003 Cigerxun Şiir Ödülü'ne değer görülmüş ve bence kitabın aynı adı taşıyan şiirindeki “*Ezan ile çan kirveydi o vakitler*” dizesinin ilettiği sağlamlık kadar çokkültürlülük bağlamında da altı çizilmesi gereken bir yapıtı.

Ontolojik temelleri olan bir şiir yazıyor Ahmet. Varlığa kanıtlar aramıyor oysa, böylece mistik Kürt şiirinden de koparıyor kendini. Türkçe şiire melez bir dille bağlanıyor. Ama bunu da popülerleşmek için bir reklam malzemesi ya da sosyal medya spotu olarak kullanmıyor. Mütevazı kişiliğinin payı var bu bilge tavrında. Şiirindeki insani boyut, giderek insansızlaşan ve dolayısıyla vicdanı rehin bırakan günümüz şiirine muaf olma hâli olarak yansıyor. Evinin duvarları bombalarla yıkılmış bir şair, tarihe neyin gölgesini düşürmesi gerekiyorsa onu düşürüyor; ama gölgelere tutsak etmiyor gözlerimizi. Sevgili Peker, işte “*gözleri olan işitsin*” bundan dolayı bir anlam yoğunluğuna sahip! Bu anlam yoğunluğunun insan yüzüne katacağı bir çizgi varsa, Ahmet Çakmak bu çizgiyi bir sınır olarak değil de, bunca olup bitene karşı itiraz olarak çiziyor.

Çürümüş zamana ağıt yapmak, şairin toplumsal entomolojik çabası olarak anlaşılmalı en başta. *Çürümenin Kitabı*'nın yazarı Cioran, “*Sıkıntıyı hiç bilmeyen kişi, çağların doğuşundan önceki dünyanın çocukluğunda bulunmaktadır hâlâ; ahi gitmiş vahi kalmış, kendi boyutlarına aldırmanın o yorgun zamana, kendi geleceğinin eşliğindeyken aniden bir yadsıma lirizmi mertebesine çıkartılmış maddeyi de beraberinde sürükleyerek çöken zamana kapalı kalır. Sıkıntı, kendi kendine yarılan zamanın içimizdeki yankısıdır... boşluğun açığa çıkmasıdır, hayatı destekleyen -ya da icat eden- o sayıklamanın kurumasıdır*” diye yazar. Gerçekten de çocuklukları yaşatılmamış toplumlar, mutluluk ya da gelecek ümidi söz konusu olduğunda yetimdirler. Bu yetimlik hâli, insanı ve sanatçıyı sayıklamadan kurtaracak kof bir işleve de sahiptir kaldı ki. Boşluk açığa çıktığında varlığından bir şey yitirmese de, yokluğundan çok şey yitirecektir artık. Çünkü tarih yeniden yazılmaz bir genişliktir, en çok da insana doğru daralan. Ahmet, “*boşluk içinde boşluk*” dizesiyle bu hâli çok iyi kavramış. Çürümüş zamana tanıklık etmekle kalınmaması gerektiğini işaret ediyor öte yandan. Bir de tutku vebasası gibi kimliklerimizde yapışan hiçlik duygusunun sahipsiz bırakılmamasına...

Ahmet'in şiirindeki yalınlık, belirgin bir özellik hâlini almış durumda. Kaotik olana, karmaşaya böylesi bir yalınlıkla yanaşabilmek, ustalık ister, biraz da bilgelik. *İnsanın Kimsesi*'nde “*hayatın orkestrasına saz olamamış / kemandı çocukluğumuz*” (s.47) dizelerinin özetlediği hayat tortusunun içinden en yalın insanlık hâlleriyle çıkıyor okurunun karşısına. Kendini ararken, kendinde buluyor. İnsanın doğa ve hayat karşısında edindiği ama içine gizlenmiş gücün farkına

Döndü AÇIKGÖZ

UZAK ÜLKE İSTASYONU

Nisanın elleriydin sen
İhlamur kokusu yayılırdı sokağa her geldiğinde
Boynumdan bedenime bir sıcaklık yayılırdı
Tutunup kalırdım gözlerindeki yelkene
Seni seviyorum-lar açardı cam güzelleri

Bembeyaz bir zarfın içine uzak ülke adları yazardım
Hiçbir şey hatırlamazdın kendinle vuruşmaktan
Mutluluk alıp başını gitmekti sana göre
Aşk gölgenle sevişmekti biraz da

Babamı senin yüzünde gördüm bir akşam
Evleri yanmış köyler tek gözlü bir odaydı ölüm
Eşikte boylu boyunca yatıp bekleyen karanlık
Ve üzerinden atlayarak kaçıp giden bir kadın
Naftalin kokulu bohçalar saçılmıştı ortalığa
Kim bilir kimlerin çanlarını çalıyordu körler
Annem gövdesine batan dikenlere aldırmadan
Bir beşiğe koşuyordu ilk kez

İki kişilik zamandır mevsimlerin en gözdesi
Herkes bilmez kıyamete doğmuş kadınların hayatını
Aynalar kırıldıkça yüzdeki göz acıdan düşer
Senin olmayan bir pencerede biter gün
Ömrünü tüketip arayan yalnız sen değilsin
Herkesin cesedi başka

Issız kasaba insanların yeri değildir dünya
Tespah çeken parmakların daha ne kadar kanayacak
Yük trenlerinde sabahladığın istasyon hâlâ soğuk
Ateş kendini yakıyor bir ocak soğumadan
Hayaldi gerçektir derken ben sana kaç çocuk doğurdum
Ben seni bir gece
Köklerini açan kiraz ağacının dibinde
Ağlarken buldum

Sen nisan zeytinliğinde bir başına rüzgârı dinliyorsun
Belki üşüyorsun kimsenin beklemediği o istasyonda
Sen! Üzerine göğü çektim adam

varmasına dair bir çağırısı da dile getiriyor. Lorca'dan Ahmed Arif'e uzanan bir köprüde duruyor Ahmet, totemlerle hesaplaşıyor, insanın sancılara ayna olmayı denerken dev aynalarına bileniyor, yolun hacmini yolcunun adımlarının belirlediğini bilerek yürüyor, ama bence "başını alıp gidemez ki uçurumlar" (s.46) dizesindeki gibi değer atfettiği şeyleri sahiplenen bir 'orada olma', 'kalma' tutkusu yeşertiyor içinde. "insanın kimsesi kendisidir" dizesiyle, her şeyi terk etse bile insanın kendisini terk edemeyeceğini de bildirmiş oluyor. Çürümüş zamanı aşabilmenin yolu, insanın insana bakmasından geçiyor. Ahmet de, hepimizde kendini gören bir kardeşlik tutkusuyla örüyor şiir kozasını.

Şiirin kardeşliği, hayatın bütün alanlarına örnek olsun...

Emre ŞAHİN

SAMSUN

işte güz ve
işte bungun şehir!
metal yalnızlık
(dilsiz)
ve melankoli

saydam
göğün
aklığında

siklamen rengi
bulutlar
cüz zamalı köpekler
patika ve yosun

saydam
göğün
aklığında

kesif bir şarap gibi
deniz
miskin güneş
(turuncu)
ve kumsal

Saydam göğün aklığında

Mayıs 2016

Nursel GÜLER

AĞRI

I.
Ben buraya geldim bugün
Bir boşlukken
Ben bugün buraya geldim
Sen çiçeklerden bahsederken

II.
Eğer bir kuş olursam
Rüyanda beni bir kuş olarak gör
Ve kanatlarımı seyret
Çünkü onlar
Ruhumun geometrisidir

III.
Ne gökyüzü ne toprak
Yalnızca ah
Bahara geç kaldım
Yaz bitti

IV.
Bir kedi
Kapının önünde
Seni soruyor
Ve ömrüm
İşte şuracıkta

İKİ ŞAİR, İKİ DÜNYA: MEHMET KARACA - İDRİS SEZGİN

Beytullah KILIÇ

Giriş:Bu yazımda size edebiyatımızın ve şiirimizin genç kalemlerinden ikisinin ilk kitaplarını kalemim döndüğü kadar anlatmaya çalışacağım. İkisi de yaşıtlım sayılan bu iki şairden ilki Mehmet Karaca. 1992 Adana doğumlu Mehmet Karaca'nın ilk kitabı Tuz Açlığı Varlık Yayınları imzasıyla 2015 yılı içinde okurla buluştu. Şair "Odada Kuş Kapanı" isimli dosyasıyla 2014 yılında Arkadaş Z. Özger Jüri Özel Ödülü'ne layık görüldü. Yine "Tuz Açlığı" kitabında yer alan şiirleriyle ve kitabıyla aynı adı taşıyan dosyasıyla 2015 Yaşar Nabi Nayır Şiir Ödülü'nün sahibi oldu.

İkinci şairim ise Doğu'nun genç ve özgün dili İdris Sezgin. 1987 yılında Batman'da hayata merhaba demiş İdris Sezgin. Çeşitli dergilerde şiirleriyle boy gösteren İdris Sezgin, 2015 yılında ilk şiir kitabını Yasakmeyve imzasıyla okurla buluşturdu.

1-Tuz Açlığı*(Mehmet KARACA):İsmiden yola çıkacak olursak, nesnenin bireye tatsızlığı söz konusu. Hayatın var olan koşturmacası ve ritimsizliği içinde umut ettiği tat ile yaşadığı yavanlık arasındaki uçuruma düşüyor "Tuz Açlığı". Şehir ve hayat olabildiğince kalabalık. Ama bu yoğunluk şairden yalıtılmış bir kuru kalabalık. "Nicelik" şairi boğuyor. Her şey koca bir gürlütlü onun için.

2-Doğu'nun Belleği*(İdris SEZGİN): İdris Sezgin hâlâ doğduğu topraklarda yaşıyor. Toplumsal bilincin bir parçası olmuş. Bu belleğin sesi olma çabası içinde. Acılar, sevinçler, inançlar, aşklar... Her şeyi yeniden tanımlıyor. Yaşadığı toplumun "bellek"iolma gayreti içinde. Bu gayretinin içinde vicdanlarda kabuk bağlayan yaraları da estetik sınırlar içinde kanatmayı görev biliyor şair.

3-Tuz Açlığı: Kitap üç bölümden oluşuyor. Birinci bölüm "Bana Adımla Seslen". Bu bölüme şair E.L. Doctorow'dan yaptığı alıntı ile başlamış. Bu alıntı, çağdaş uygarlığın çocuklara isim kazandırma konusunda başarısızlığı ile ilgili. Bölüm boyunca modern dünya eleştirisi kendini ön plana çıkarıyor. "El Seansı" kitabın ilk şiiri. Hızlı yaşam ve tüketim çılgınlığı bu şiirin ana çizgisini oluşturuyor. Ansızın aykırı bir kelime ile kesilen dizeler bizi modern hayatın duvarına çarpıyor. (... gece olmuştu, kurt var gibi karşı caddelerde./ neyim varsa hızla tükettim... s.7)Kakafonik bir ritimsizlik içinde "birey" çıkış arıyor. Şairi modernizm ve tüketim çılgınlığı içinde sakınlaştiren anne metaforu, ayaklarını toprağa çekiyor.

4-Doğu'nun Belleği: Şair kırılıp dağılmanın ahengi içinde Tanrısallık ve cinsellik duraklarında uzun süre dolanıyor. Öyle ki kitabın dokuzuncu sayfasında yer almaya başlayan şiirler on beş sayfada on yedi kez "tanrı" kelimesini ağırlıyor dizelerinde. Ki bu kelimeye eşlik eden dua, kutsal, ölüm, doğum gibi kelimelerin sayısı da azımsanamayacak düzeyde. (duymak için içimdeki tanrıyı/ uçuruma meylettim...s.10), (...Tanrı anmasında/ ben belki en eski dikişim yaratılışa... s.12), (tanrının bilmediğini biliyor insan: / ölüm... s.14), (...duasız gömülüyor içime sözcükler s.25) Bu kavramların sıklıkla kullanımını, şairin sosyokültürel çevresinden taşıdığı izler açısından okura verdiği ipuçları olarak değerlendirilebilir.

5-Tuz Açlığı: Şairi, insanın doğal tavırlarından ayıklayan modern dünyayı eleştirmekten asla geri kalmıyor Mehmet Karaca. Sosyal hayatın – aslında yapay bir sosyallik- bireyi nesnelere bir arada ve tek başına bırakması, Mehmet Karaca şiirindeki "şair yalnızlığı hastalığı" teşhisini koymamızı kolaylaştırıyor. Şair, buradaki salt yalnızlık hissinden ziyade bu hissin nesne ile olan ilişkisini aktarması açısından oldukça

başarılı. Bu ilişki Mehmet Karaca şiirini felsefi çıplaklıktan arındırarak, şiirin dayanak noktalarını belirliyor. (... bir araca ihtiyacım var. düğme gibi./ çevirir misiniz/ ihtiyacım var toplumla konuşmaya... s.12)

6-Doğu'nun Belleği: İdris Sezgin şiirinde insana ve nesneye güvensizlik, şiiri hep hesap sormalara dayatıyor. Bunun sonucunda kitabın tamamında siz-ben ayrışması net bir şekilde görülüyor. Tanrı'ya acının hesabını sorarken, acıtanın dilinden kelimeler ayıklıyor şiire. Bu kelimeler genel kanı içinde şiire aykırı gelen kelimeler çoğunlukla. (...gün batımında istihdam acılarım/ bu yürek adam olmaz... s.13), (...fişlenmiş bir günah/tanrıdan habersizken/ bastığım yanım ucra...s.13) Buradan şair bize şu savı aşıyor: "Acıtanın şiiri olmaz"

7-Tuz Açlığı: Şairin çocukluğu ve şimdiki zaman arasındaki sert geçişleri yer yer halüsinatif hallerle dönüşüyor. Çocukluğunu ve özlemlerini aktarıırken kullandığı yumuşak dil, içinde bulunduğu zamana ve yaşadığı mekâna doğru dönmeye başladığında gittikçe keskinleşiyor. Ki bazen sahibine saldırmaktan da çekinmiyor.(...üzümde şortum var kılsızım/ bunu da bilemeyecektiniz çünkü/ yaz olduğunu söylemedim onun yerine/ karşidan sapsarı ceylanlar göğü kapladı/terledim derdim/ ama yok: temmuzdu ve biz zaten apartmanda oturuyoruz...s.13) (...evet insan. evet icat. evet çember. var mı fularınız veya atkı/ daha sık asmamız gerek kendimizi. evet lüks eve geldik biz... s.67)

8-Doğu'nun Belleği: Şair, bir taraftan yaşanan acılardan ve ölümlerden bahsederken, bir taraftan da insanın sonu olduğu düşüncesine bir türlü alışamadığını ve bunun sarsıntısını yaşadığını bize hissettiriyor. Bu sarsıntıyı hafifletmek için de tanrının sonsuzluğundan pay almaya çalışıyor dizelerinde. (... üç günlük bebeklerin kulağına şiir okumayı unutmadım/ erken ölmeyi unutanlardamım... s.17)

9-Tuz Açlığı: Çocukluğu ile "şimdi" arasında gidip gelen halüsinatif haller, yer yer şairin günlük hayatını işgal ediyor. Bunu kimi zaman bir oyuna dönüştürerek, şairi hayatın gürlütüsü ve kargaşası içinde ustalıkla gizliyor. Şair bu oyun içinde anlık huzur durakları keşfederek ezberlediği rolünü okura da aktarma gayreti içinde. (...anlam nasılı olur anlatsın istiyorum biri/ bakan metroda olabilir. karşı karşıya koltuk/ anlatsın istiyorum hiç çitlerden atladı mı/ ben bastırırım bir şeyleri karnıma/ biliyorum nasıl ifade edilir acı... s.23)

10-Doğu'nun Belleği: Şairin her şeyden bir uyum ve estetik çıkarma çabası var. Yaşanan yıkımları bile öyle bir dille anlatıyor ki okuru bu acıya ortak olmaya öykündürüyor.(...eski püskü mutluluklar topladık düşlerimizden/ attık balkondan sevgili ülkemin...s.62) Doğu'nun gerçekliğine giydirdiği şiir elbisesi oldukça farklı ve cezbedici. Bu konu hakkında Hüseyin Peker'in İdris Sezgin şiiri için söylemiş olduğu şu cümleleri almadan geçemeyeceğim: "Okuyun göreceksiniz. Bilincini yitiren şairin bir toprağı ezberinde saklaması... Ne yadırgatıcı haller. Görmediğimiz bir yürek ustalığı."***Şiirin, dolayısıyla da evrenin ahengini hiçbir şey bozamaz. Hatta yaşanan büyük acılar bile bu müziğin bir parçasıdır. İşte bu noktada hepsi tanrısallık ve sonsuzluk ekseninde birleşiyor. Bu noktada cinselliği nereye koyacağımıza dair sorular oluşabilir zihnimizde. Doğum, ölüm, acı, sevinç ve varlık bir sonsuz döngü içinde kendini tekrarlar. Bu döngüyü besleme rolünü ise cinsellik üstlenmiştir. (...belki en eski dikişim yaratılışa/ gerdanımda/ ölümcül öpücükler gördüğümden beri...s.12)

11-Tuz Açlığı: Şair, nesnenin kontrolünü yitirdiği anlarda hayatın akışına müdahale etmekten çekinmiyor.(... gövdeme bir şey oldu/ benden bağımsız olarak önce lastik kokusu/sonra durdu...s.31) Bu müdahale bazen toplumsal eleştiri boyutunda da kendini gösterebiliyor.(... "bir adamın karısı mahsur kalmış"/ neden bir kadın denmiyor. değiştirdim... s.15)Tüm bunların yanında kendi bilinç akışı içinde şiiri şairin duası olarak görmektedir Mehmet Karaca. Bu bilinç akışını da

LİZOL VE DİĞER MUHTELİF ŞEYLER

ara ara
yaralayan bir sesin ardından gece yarısından az sonra
köşeyi dönüverince
bilince yük benimsediğim eşya

her şey bitebilir, oluyordu.
zaman aralığında koşmaya başlayan idrak
daha çok, en çok seversem
sevsem.
gitmezdi belki sevdiklerim

bir evin kalabalığıym çoktan.
dışından içine taşan

yorulur ya insan, kendi meşru sokaklarında
dolaşım
bir akşamüstü, yazdır üstelik
dokunur bütün gerçeklere geçerken gölgesi

alışıldık mikrop kırıncıları hatırlatır her ziyaret öncesi koridor
[kokusu]

beyaz önlüklere ad vermeli
biri bahtiyar olsun yadigar öbürü

bezirgân başlarını tutun, yağlar ve ballar satılmasın
ustalara sımsıkı sarılın
artık kimse ölmesin

kaçan kantarın topuzundan daha suçludur bazen terazi kefesi

alışılğelen dil anlayışını yıkan bir anlayışla rahatça
kullanmaktadır dizelerinde (... yarın, sevmek, kız, beni derim/
cümle kuramam heyecanlanırım allah/ nasıl olsa anlayacaktır
ben duymasam olur...s.51) Baki Asiltürk bu dil kullanımına
farklı bir şiirden alıntı yaparak şu cümlelerle değinmeyi ihmal
etmemiştir: "(...) Mehmet Karaca şiirinde dikkatimi ilk çeken,
verili dile müdahale oldu. (...) Klişe söyleyişin dışına çıkan bu
ifade biçimi, şairin dili hakkında ipuçları veriyor. (...)"****

12-Doğu'nun Belleği: Doğu'nun Belleği'nde acının resmi
hep anne ve çocuğa düşmüştür. Dönüş yoktur. Geriye almamaz
hiçbir şey. Çocuk, kuyudan gelen bir sestense öteye geçemez.
Acının bir tarafı hiçliğe açılır bir tarafı da Tanrı'ya. Hiçlik ve
Tanrı arasındaki çizgide ise cinsellik gezmektedir İdris Sezgin
şiirinde.

Kendi yaşıtım iki şairi kendi "Dünya"ları hesabından ele
aldım bu yazıda. Yola çıktıkları ilk kitapları, oldukça başarılı bir
başlangıç yaptıklarının kanıtı olarak okura sunuldu. Değerini
bulsun, yolları her daim açık olsun şairlerimizin.

*Varlık Yayınları, Ekim 2015

**Komşu Yayınları, Yasakmeyve, Ekim 2015

***Hüseyin PEKER, 2015 Şiirine Dikine İnişler, Şiiri Özlüyorum
Dergisi Sayı 68

****Baki ASİLTÜRK, Diyolojik Okuma, Yasakmeyve Dergisi Sayı
80(Yazının bütününde Mehmet Karaca'nın Tuz Açlığı kitabı ve
İsmail Cem Doğru'nun Ara isimli kitabı Baki Asiltürk Ve Dolunay
Aker tarafından ele alınmıştır.)

İKİ BOYUTLU EVLER

Ne güzel konuşurdunuz,
HacerNine'nin balkonunda eşiniz Ömeramca
Çekip gittiniz
Adınızı unuttum, neydi? Bahruş mu, cadı biraz, hırçın
Yaşlı bireşeginiz vardı, otgetiren
Çok çagiderdiniz ovaya onunla, yorgun
Bir de keçiniz. Karnı hep şiş,
Sütünü sağardı Melahat teyze, öperdiniz gözlerinden
Yamaç tanyu varlanarak inerdi ovaya,
Çalılar atakılırdı sarı saçları, yumuşak
Uzun, lepiskasaçları, yanagında virgül ben
Bir de çok pencereleri, pancurlarladın
Poşutadında, omuzadolanmış kırmızıydık iremitleri
Bütün kiremitler gibi.
Bütün pencereleri pencereye benzerdi
Yumuşacık bakardı çatlaklarından
Beliniz ekadarsa rarak
Çağırır dınız oğlanları,
Mavi gözlü, sarı, tostoparлак, sümüklü, cin
Çekip gittiniz
Dünziyayarete geldi kevek, oradaydık,
İbo, Hayruş, bıçakçı Zeko da vardı
Nerdeşim diye geçmişin mutlulukları?

Ne güzel bakardınız, sofalardan, bahçenin kırık testisine
Günbatımeliniz derenkli bir çorap örgüsü, gamsız
İpli gözlüğünüz
Nemli bir gözü üzerinde, dalgın, netsiz, buruşuk
Masallardasesiniz, çökerken sis içinde
Ben de kalan acılarınızı çektim içime, şurayadondurarak
Sırasıra, çoluk çocuk, korkudokulu
Resimlere yapıştı,
boyutsuz evleriniz

KONUŞURKEN SESSİZLİK

Kan gibi gezdin içimi
Bu yokluk semtine geldik geleli
Bir kuyunun başında elimde taş
Yaz sonunu bekledim

Gözümü alıp yeniden baktım
Durup yeniden aynı yüze
Yerinden kıvıldamaz kalabalıklarda
Göz aydınlığıma

Bir çift kanat leke olarak
Kendini camlara vurdu
Baharlar arasındaki kış yalazası
Patiskaya dalan makas keskinliği
Kuşlarcasına yarıdık göğü

GÜNLÜK

Osman Serhat ERKEKLİ

288. Barış Manço'da İsmet Tokgöz, Yunus Emre Bozdoğan (hikâyeci tiyatro yönetmeni), kardeşim Özgür (tiyatro yönetmeni) oturduk. Hakkı Ekşi de geldi; güzel sohbet oldu. Son günlerde Hüseyin Kocatürk'ü de gördüm.

289. Serdar Koçak aradı. Şartları zor. Galiba yalnızlığı kabul etmek lazım dedi ve ekledi: Televizyonla konuşuyorum. Bugün sabahtan başlamış; 10 şişe bira içmişimdir diyor. O'nun hastalığını ve alkolünü kabul edecek bir eş olabilir. Serdar ertesi gün yeniden aradı. Bugün de saati ile konuşmuş. Her gün birlikte olduğumuz bir arkadaşın artık aramadığından söz edince bütün dostlukların bazı beklentilerin doyurulmasına yönelik olduğunda anlaştık. Serdar ekledi: Dünyadan beklenilecek bir şey yok.

290. Bugün Sevil'le Ozan Öztepe ve eşi Derya'ya giderken az bulutlu gök alçak göründü ve gökyüzü bir tabut kapağı gibi dedim. Akşam da şimşekler çakarken bahçedeki eriklerin içinde ışıklar var sandım. Hulusa olarak ömür ve ölüm, aydınlık ve karanlık, sevgi ve ihanet, açlık ve yoksulluk...

291. Bugün bir marketin önünde çöp kutusundan sebze artıkları toplayan iyi giyimli bir kadın... Ardından kızına veya gelinine yaslanmış bir başkası... Bazen hayata teğet geçiyoruz. En azından en yakın arkadaşlarım artık yok. Bir gün ben de olmayacağım. Sen de olmayacaksın. Derdimiz ne? Para mı kariyer mi? Geç bunları sağlık mı aşk mı önemli.

292. Ramis Dara ile konuştuk. Pazarda taze nohut görmüş. Çocukluğumdan bilirim. Ramis Dara ile konuşmak bütün sıkıntımı aldı. Yine Ramis Dara söz etti. *Akatalpa*'ya adını veren katalpa ağaçları bugünlerde çiçek açmış.

293. Sevil Avşar diyor ki: Her trajik ağlatır beni; düşmanımın trajiği bile.

294. Buzluklar çıktı mertlik bozuldu. Künefeyi katmeri Hatay'dan Antep'den kargo ile getiriyorlar. ateş yanmıyor. Nerde bozacılar şıraclar. Sebillerde tekelin malt hulasası satılırdı verem için. En son seksenlerde meczupluk günlerimde 35 kiloya düşmüşken içmiştim ve sanırım aktarlarda yine verem için varak altın satılırdı. (Varak yaprak demektir evrak ordan gelir.)

295. Bahçedeki eriğe bütün mahalle başını kaldırıp selam veriyor. Meyveyi merak etmek bir saygı işareti oluyor ama mahallede oynayan, ağaçlara "dalan" çocuk kalmadı.

296. Hem tansiyon 21,5 idi, hem takıntılıydım, Ozan Öztepe geldi; hayatımı kurtardı.

297. Aykut Nasip Kelebek ile Haydarpaşa garında kitap fuarında buluştuk. Aydın Doğan, Nurullah Can, Enver Ercan, Kadir Aydemir, Cenk Gündoğdu ile karşılaştık. Sonra Zafer Acar ve YepremTürk Nâzım Hikmet kültür merkezine geldiler. Dört kişi oturduk. O çay bahçesi komünistlerin elinde, tuhaf bir adetleri var cola satmıyorlar. 68'de kalmışlar. Keşke 68'de olsalar, anlarım. Ertesi gün de İsmet Tokgöz, Ceyhun Erim oturduk ikisi de sıcak insanlar.

298. Kasım ortasına kadar bu evden de taşınmam gerekiyor. Canım sıkkın.

Abbas KARAKAYA

(DOĞAYI) DİNLE KÜÇÜK ADAM

Ziftsin, tortusun, kapkaranlıksın
Daha fazla kararamazsın
Nükleer atık gibi
Çürüdükçe çürütüyorsun
Dinle küçük adam
Sürerse savaş borsada hisselerin mi yükselecek?
Ne geçecek eline kendin gibi birini öldürmekten?
Ada mı hediye edilecek sana evlendiğin gün?
Cennet sözü mü aldın mülkün sahibinden?
Ağaç dik, ağaçlara sarıl, ağaca çık
Çimenlere uzan, piknik yap
Güneşe ver kendini, rüzgârlarla konuş
Suyu incitme gezegenin ömrü sayılı
Dinle küçük adam
Yolculuklara çık, cinnetini toprağa akıt
Cennetini burada ara, burada kur
Vasati 40 çöptür kibrit kutusunun içindeki
Hepimizin ömrü sayılı sonumuz sessiz gemi
İnsan en çok ağaçların, suların aynasında güzel
Bir ağaçta milyon tane yaprak yan yana; görsene
Tırtılın dutla aşkı kelebeğe dönüşüyor; görsene
Bak, savaşıyor mu ağaçlar, savaşıyor mu su?
Küllerini kara göm, küllerini karda soğut
Elde kalan son ırmak, son orman, son okyanus...
Kurumadan, kaybolmadan, kararmadan son güneş
Küllerinden yarat kendini yarın çok geç olmadan
Doğayı -kalbin orada- dinle küçük adam

Barış ERDOĞAN

SÖĞÜDÜN EĞİLDİĞİNDEN SU HABERSİZ

intihar çeşitlerinden yaşamayı seçersin
en ağır, en ağırlısı, en sancılısı
göz göz ürperti, dağ dağ korku çınarı
zehirli zulüm içersin

bir umutla sonbahardan çıkarsın
yaprağında pişmanlık sarısı
söğüdün eğildiğinden su habersiz
suyun aktığından yatağı

öl'dürüyorlar, buruşturup atıyorlar
çerçevelerde boy boy ölü resimleri
ova yumak yumak mezar taşı
dağ kuruyan çınar

yargısız infaz kurbanı, yankısız şehir
suskunluğuna dolanırısın
bir kanlı nehir

görüürüz dudağımızın kuytusunda eğleşir
günleri buruşturanlara lanet olsun
yazdığımız, kanlı bir şiir

OCAK TAŞI

günah çıkarmak mıydı
seni benden çıkarmak
seni tenden

bir toplamdan bir zambağı
hiç yanmamış kandilden yağı
üzümden bağı çıkarmak
bir balığın kalbine dolaşmış ağı

bu göğü bu kötü havaları
bu şehirden çıkarmak
kendinden bıkmış yılanın
üzerinden bu gömleği
bu kan desenli gömleği
bu şehrin üzerinden çıkarmak

bu kadının bakışlarındaki ilmeği
bu kadın ki
dün gece üşüyünce
şal diye üzerine alan bu şehri

bu şehir ki üşüyünce
şal diye omuzlarına alan
bu kadını bu ıtri

az ekmek doğramadı
etime
sütüme çorbama belli
çarşımdaki taşlara kuşlara
bu köyde yolunu kaybetmiş
ipek yoluna

çıkıldıkça dikleşen
içimdeki içinden
çıkılmaz yokuşlara
arastada kapalı kalmış güneş ışığına
kitapların tozuna
yazmıştım seni baş parmağımla

kaç kez erittin bu madeni
kaç kez kendinden aktı gitti
de geldi yine kışına
yetti

ah çocuğum
portakal kabukları
elma kabukları
mandalina kabukları
değil ki
oynadıkların
yara kabukları

sanma ki
köz olur öz olur
yanmakla kalır yalnızca
yanmakla biter bu odun
kapkara yapar
ocak taşını da

ÖLÜM

Bir gün olgun bir meyve gibi
Düşünce hayat dalından yere
Susarsın bir derin karanlıkta,
Boşlukta kalır umutların

Gecede eriyen elveda sesindir
Düşlerin zaman bahçesinde solmuş
Bir yıldız kayıp gitmiştir
Yaşam türküsünü söyler yine
Mavi ırmak sonsuza akar durur

Şimdi nerde yaktığın o ateş
Suyunu içen ağacın?
Teninde böceklerle usta bir doğa
Yaprak döker dört bir yanın

Oysa yaşamın telli duvaklı yüzü
Ne güzeldi güneşin kucağında
Bir sevinç takvimiydi günler
Dal ucunda kuş, çiçekte kelebek,
Başucunda sevgilin vardı

Ne çare
Sözlerin bittiği andır
Üfleseler yıldızına tutuşmaz
Başlar çöl sessizliğinde
Başka varlıklarda yaşamak
Bir bütünden dağılırsın usul usul
Artık bilincini vermez toprak

neyse ne deme
bu kalp bodur
gel akasyanın dizlerine otur

sen bakarsan çıraya
sahip çıkarsan geceye
ve çınara
göç yollarına
deve kervanına
susuzluktan kurumuş
çatlamış çamura
yaşamak uzun boyludur

öyle zorluyor ki
son zamanlarda
rüzgârın çatlaklarımı

öyle zorluyor ki

ya tamamen kır camımı
ya canımdan gir içeri
durma

Gizli dileklerinden biri 100'üncü yaşını
görmek olan
Fazıl Hüsnü Dağlarca için

YÜZ TANI 100 TANIM

Hüseyin ALEMDAR

İlhan Berk'e ve hâlâ en genç şaire

Havaya çizdiği derin ve katmanlı sözlük hâlâ gökyüzünde. Bazen *Âsû* bazen *Havaya Çizilen Dünya*, bazen *Taş Devri*, bazen *Aylam* diye okunur; *Çocuk ve Allah* gönderinde. Gizi de gizemi de metafizik ürperti yarattığı şu üç sözcükte, kavramda gizli: Uzam, sürez, değirmi! Uzam; narsisik döngü ve dönüşüm. Sürez; gövde ile tin, vücut ile arzu imgeleminde kendi ve şiiri olan zaman. Değirmi ve değirmisellik: Çocukluk ve ölüm sonsuzluğunda poetikasının eşik kilidi: Ben değirmisi. Hem ontolojik hem nevrotik; anne ve ölüm kadar eski aşk ve çocuk gibi yeni bugün bile. Fâniler için bir teselli cümlesi olsa da bu dünya Fazıl Hüsnü Dağlarca teselli ve taziye cümleleri dahil her cümleyi yapıbozuma uğratabilen büyüleyici bir şair. Bazı şair ve eleştirmenlerce ilk kitabı *Çocuk ve Allah* diye bilinse de, Dağlarca'nın ilk kitabı *Havaya Çizilen Dünya*'dan *Seviştilerken*'e ilerde "gizli başyapıt" sayısının onu geçeceği, kabul göreceği aşikâr! *Âsû* ki, hâlâ şiir atlası şiir göğü; orda. Böyle bir incelikli girizgâh sonrası *Yüz Tanı 100 Tanım Dağlarca* için kalem ve dil incelikleri kelâm ve kün/h tadında *Aç Yazı* kâğıda emanet:

- 1) Sezgisel akıl, şiiri 1935'te Allah katında havaya çizdiği gündün beridir tek başına ve tek ü tenha.
- 2) Hâlâ en kâdim şiir tanımı: Şiir çok dil, çok sestir; şair de!
- 3) Şiiri ve dünyayı mucize diye algıla, tanımla: Modern Türk şiirinin ilk hece taşı aslında *Çocuk ve Allah*; ağlama.
- 4) "Ağır Hasta"dan "Ölü"ye çokça aramana gerek yok, şah ve baba dize mutlaka bulunur; her şiiri ikinci anne.
- 5) Onu güçlü ve Dağlarca kılan saf ve beyaz şu iki sözcük: "Tek. Yalnız!"*
- 6) Git bak orda ya da yukarıda; 158 kitap Yukarı Dağlarca! Daimi metafizik çocuk, mor alfabe çocukluk cenneti.
- 7) Dünya sihirli sözcüklerin çamuruyla kuruldu, kabul. Dağlarca sözcüklerin büyüyle tanrıyı yarattı; her bir sevabı günahı künhünde. İsterse Allah bile gücensin, o her daim "şiirin Tanrısı"***
- 8) Hem kelâm hem hâdis, şairin doğuştan şair olduğuna inandı. Tüm öteki şairleri sevmemesi dışlaması bundan.
- 9) Yaştı sayılır "en genç şair" şair İlhan Berk'e büyüklüğü nasıl da fiyaka. Ondan bile bir harf bir cümle fazla; çünkü ölüme de çalıştı. Beş duyu organıyla da gördü, görüyor.
- 10) Şiiri gibi pirüpak olsa da çok renkli ölümsüzlüğünün boyun terazisinin bir kefesini elâ bir kefesine alacak; hem sevap hem günah. Her şiiri biraz im biraz ân; sayfalarına sığmaz şiire iman etmesi. Ya da *Uzaklarla Giyinmek* (Sıgmazlık Gerçeği)!
- 11) Varsın asker kökenli devlet şairi olsun, dilizi dilgiz Dağlarca modern Türk şiirinin sol anahtarı.
- 12) Metafizik ürperti uzam topu acunla oynama çocuk. Dünya Dağlarca'nın çizgileriyle Hava Toprak Su Ateş dört cemre.
- 13) Uzaklarla giyindikçe *varlık*'ta sonsuz haz, *arzu*'da çift sayı tenhâlığı. Dağlarca ve şiiri, dil ve biçim matematiği.

14) Şiir; soyutlama, soyutlama soyutlama. Şiir hayvanına gökyüzü narının suyunu içiren Dağlarca, tanrı-çocuk ötesoyutlama!

15) Allah ve şiirin harfleri, şair ve yalvacın sözleri sihirdir. Büyük söz Dağlarca harfleri hem sihir hem büyü işte. Her kutsal kitabı kendi içinde betikevi, ki her kitabında dördüncü adı gizli adı "söz büyücüsü"***

16) Turgut Uyar'a gönderme göğe bak, uzam ve gök Dağlarca rivayeti.

17) Ah! Düzyazı düşmanı Dağlarca ki şiir ve iştahın çekici.

18) Nafile, kaçamazsın! İncelik şiirinin gizli başyapıtı da onda; ki genç ölmek bazen yaşamaktan iyidir. Ölümdeki incelik: İçeri Sait Faik!

19) Dünya yükü bir şiir hayvanı, tankerler dolusu. Kalbi on sekiz yaş hevesi, nabızı harf harf şiir; her sözü sonsuzluk cümlesi.

20) Değil mi ki *Daha*'yı, *Horoz*'u ve *Genç*'i de yazmıştı aşk ve ölüm kadar gençtir. Destan ve ululamalar da cabası, "Bir insan savaşa girmişse onun gözleri yoktur!" Şiir bir yerde karanlıkla karalığı görme sanatı.

21) Ah, git şimdi Beyazıt-Aksaray eski bir İstanbul, tramvayla! On beş günde bir değişen eskideki yeni yüzün, Karşı-Duvar. Devlet ve savcı ölmüştür, şiir örtük söz, yerli yerinde.

22) Tanrı bile harflerden yapılmışsa, sus şimdi Zülâl! Dağlarca göğü gezegen, yıldız ve yaradılış kalabalığı.

23) Ten fâni ruh ölümsüzse, *Taş Devri* ve *Hoo'lar* aşk ve yalnızlık tadında tene gömülmeli. Dağlarca'nın birçok kitabı tanrı ve vücut kitabı.

24) Babam 68'inde öldü, ne tuhaf sayı 86! Kale ve cümle kapısı 94 de öyle!

25) Ey şiir! Günah süsü seviş kendinle *Seviştilerken* tadında. Nasılsa Dağlarca gitmiş!

26) İlk çizgi, ilk leke: Yalnız ağustos ayına özgüdür yıldız yağmuru. Tüm yıldızlarıyla göğü kuşatan bir ağustos düşünün. Öyle bir ağustos ki, hemen her yerinden kanat izleriyle çizilmiş, topluğne uçlarıyla delinmiştir. Bundadır, yorgun ve yaralı, aç ve âsû, sersem ve sivil, genç ve ağulu, dilsiz ve çıplak bir aydır ağustos; 8 ağustos'ta doğduğu söylenir ya, öyleyse ve eğer ölmemişse Edip Cansever için de kirlidir ağustos. Dağlarca ki, henüz Dağlarca bile değilken 26 ağustos günü Mehmet Fazıl adıyla küçük bir bayrak gibi çizmiş kendini havaya: "*Arzu ve nedamet dolu/nasıl uzakta, çocuklar!*"

27) Evet; ilk çizgi, ilk leke orda görünmüş Allah'a: "*Dudakların habersizce söylediği şarkılar/Vücudum ağaçlardan önce duyduğu bahar/Çiziyorum havaya dünyamı bir çiçekle/ve hayran bakıyorum bu rüya gibi şekle!*" Yıl 1935, yaş yirmi bir. Şiir için ne güzel yaş. Soyadı yasasıyla Dağlarca adı sonuna kadar sana helâl!

28) Şâirlik alınımın yazısı! İki şeye, Allah'a ve çocuklara çok çalışacak. "*O kadar siliktir ki bir bayram günü şiir/Uyurken akla gelen son hayâller gibidir.*" Mustafa Kemal Atatürk sevgisiyle, "yaşamalarca Kuleli" çaktı selâmını şiire.

29) Dağlarca seksen yıl var yukarda, uzakta; Yukarı Dağlarca! Bunda en büyük suçlu Allah, sonra şiir...

30) "Askerlik dağda gezen şiirdir" der ve giderek "ses bayrağı"na dönüştürdüğü arı Türkçesiyle Anadolu'yu neredeyse şehir şehir dolaşır. Hiçbir şairle akraba olmasa da "Şiir duygularla değil sözcüklerle yazılır" sözü hatırına Mallarmé ile kısa süreliğine bir arkadaşlık yaşar. Türkçe'nin büyüklüğünü sözcüklerin gücünden anlar. Öyle ki, hiç fiil kullanmadan bile şiirler yazar. İlerki yıllarda, üç sözcükle üçlük, dört sözcükle dörtlük bile yazmışlığı var: "*Gece/yıldız/yaşındayım*"; "*Çiçek/Damı/Boyuyor/Görmeden*"... Baba tarafından Trakya, ana tarafından Anadolu olmak, her gittiği yerden pul pul sözcük toplayan biri için Erzurum, Sivas, Konya, Kayseri, Adana,

Mersin, Tarsus, Kars, Iğdır, Artvin şiir için birer sebep olsa gerek.

31) Uyanınca sevmiş olacağız demiş. Uyanıklığı hiç yok, uykusu az. Belki de hiç uyumamış, uyumuyordur.

32) Kim der ki kan konuşmaz! İnsan ilkin yirmili yaşlarda duyar damarlarında konuşan ılık sesi. Dağlarca ki, sıradağlar gibi yükselmeye başlamıştır. Askerdir, kendine korkudur, çocukları korkunçtur, tenhadır, siyah ve karanlıktır, kendine nasihattır, kalbe ve ölüme dairdir, fazlaca haydidir, Atatürkçü ve yurtçudur, yaşam ve sevidir, kendine lütuftur, sevap ve günahdır, dahası Dağlarca olmak üzeredir; dağ olmak gibi büyük Dağlarca... İki dize kesikliğinde ya askerliği tercih edecektir, ya şiiri. Tüm defterleri “Çocuk ve Allah” sözleriyle doludur üstelik. “Anamı bulurum, ağlarım kokusuna anamın/Bütün kadınların göğsünde” der, yarı ağlamaklı. Tercihini yapmıştır, askerlik saygısından ötürü mesleğine daha fazla zarar vermemek üzere önyüzbaşı rütbesiyle veda eder askerliğe. Artık çocukkan şiirdir büsbütün.

33) İlk kitabı *Havaya Çizilen Dünya*’yı dışta tutarsak, *Çocuk ve Allah*’tan *Seviştilerken*’e, *Aç Yazı*’dan *Orda Karanlık Olurum*’a, *Âsû*’dan *Uzaklarla Giyinmek*’e, *Çakır*’ın *Destanı*’ndan son kitabı *İçeri Sait Faik*’e sözcüklere verdiği önem ve dil bilinciyle bir ömür sunu yapmak istedi aslında: Her yapıtını bir yapı, bir dize, bir şiir olarak gördü. Bundan olacak, şiiri yazmaktan çok yaptı. Tek “nehir söyleşi” denebilecek “Dağlarca’nın Dedikleri Demedikleri” (*Papirüs*, eylül 1972) başlıklı konuşmada söyledikleri yapı ve sözcük seçimine verdiği önemi çok güzel açıklar: “Bugün sokakta yere düşmüş iki üç sözcük görsem yan yana, bunun romandan mı, öyküden mi, şiirden mi, denemeden mi, anı kitabından mı düştüğünü anlarım; eğer şiirden düşmüşse, bir epik şiirden mi, bir aşk şiirinden mi, bir doğa şiirinden mi düşmüştür onu da anlarım.” Bu yüzden olacak, fiiller değil de sorular yorgunudur: “Yürekle küçük sayacılarımız/Doğanın bize taktığı/Ulaşacakları yerlerce bilinmezdirler” dizeleri kendi bilincine yanıt gibidir.

34) O, Dağlarca’dır. “Yeryüzünün bütün devrimleri Âsû’dur!” demiş ya bir kere. Öyle bir Âsû’dur ki, elleri gökyüzü ise ayakları yeryüzüdür. Kendine Âsû olduğu için de, artık iç içe değirmenlerle göçebe Asya’dır, yorgun uygarlıktır, sarmal varlıktır, ötez aydınlıktır, uçul umuttur, yoğul karanlıktır, sevidir, sevgidir, sevinçtir. *Batı Acısı*’na dek de yaralı Doğu’dur.

35) Gelin, çocukluk değirmisi, açlık değirmisi, ölüm değirmisi, yazgı değirmisi, yalnızlık ve ‘ben’ değirmisi soyutlamalarından biriyle 1955’e, *Âsû*’ya gidelim: “Suçu büyüktü *Âsû*’nun göklerecek/Taş atmıştı güneşe doğru/Bilinmeyen türküsünde/Bilinmeyen çağından//Açtı uykusuzdu sayrıydı/Dolmuştu şeytanların soluğu derisini/Kötü bir ışık/ve mavilikte duruşu çarpık ağaçların”. Ah, demek ki o günden sövmüş Tanrısına; şiirindeki bu kirli mavilik ordan!

36) Issız ve تنها bir yer bul bana, beni sonsuz soyutlaştır! der gibidir derinine. *Daha*’lardan *Hoo*’lara, *Hoo*’lar’dan *Haydi*’lere ölümsüzlük gerçeği ışığında “kişisel-evrensel” yaklaşım birlikteliğinde bile yeni ve sonsuzdur Dağlarca. Ele geçmeyecek kadar kaygan, gözle görülmeyecek denli de saydamdır çoğun. Sözleri soyunuk, imgelem gücü ötelere aranmak gibidir. Şimdileyin uzak gibi olsa da size; küçük bir “haydi!” deseniz, hemencek “daha”sında uyanacak gibidir: “Dokundu tetiğe/Siz dal üstündeydiniz uyuyordunuz belki/Siz vurulmadınız belki de/Bir kötülüğü sustunuz orda”. Hem soyut hem sonsuzluk; en küçük şiirlerde bile soyutun çığılığı sonsuzluğun üç boyutlu bakışıdır Dağlarca.

37) Aslında “Yalın bir şiirdir Dağlarca’nın şiiri, çoğuldur aynı zamanda: işte buradadır onun mucizesi!”*****

38) Akımlar, kuşaklar, hareketler, bildiriler çağında hiçbir akıma, kuşağa ve harekete yüz vermez Dağlarca; 1959’da on dergide birden şiir diliyle yayımlar bildirisini: “Türkçe Katında

YAS

Kimin yasını tutar
Bilemedim ki
Bu uğuldayan rüzgâr

YALNIZLIK

Duâni ört
üstüme anne
Dünya çok soğuk

Yaşamak”. 134 kitaplı bir şâir de değildir üstelik, çok genç sayılabilecek bir yaşta 13 kitaplı şâirdir. O gün bugündür Türkçe’nin “ses bayrağı” oluşu ordan. “*Seslenir seni bana yakın uzak/Yeryüzü mavisinden gökyüzü yeşiline/Tutsak uluslar var ya geceler boyu/Onlar için/Yitik özgürlükler için/Türkçe, haykırmak/Seslenir seni bana “ova”m, “dağ”ım/Nere gitsem bulur beni arınmış/Bir çağ ki akar ötelere/Bir ak ki yüce atalar, bir al ki ulu oğullar/Türkçem, benim ses bayrağım*”

39) Varolmak gerçeği ki, Dağlarca talihi çepeçevre kuşatır hayatı kendiliğinden!

40) “Yeryüzünün neresi ağrısa benim de bir yerim ağrır” der ve bir birey olmanın bilinciyle toplumsalın daha bir derinine yazdırır kendini Dağlarca. Daha çok olmaktadır bu aslında; elbette ki Edirne’den Kars’a, Çanakkale’den Hakkâri’ye yurdunun acılarıyla eş tutacaktır ağrılarını. 1945’te *Çakır*’ın *Destanı*’yla başlayan bu epik söylem, üç yıl sonra yayımlanan *Üç Şehitler Destanı*’yla gramer ve sentaksın da yerli yerindeliğiyle Dağlarca şiirine *Çocuk ve Allah* ile *Âsû*’dan sonra üçüncü bir doruk kazandıracaktır. “*Anladım, her efsanede aynı âdet/Şehitlerden gazilere akseder bir saadet/Böyledir savaşta üzüntüler/Dağ düşününce asker güler*” der, dik ve kararlı geceye karşı gülerken bile. Devamında daha nice ağıtlar, destanlar, ululamalar, koçaklamalar söyleyecektir.

41) Dağlarca şiiri bir yerde “sözcüklerle görme”nin de şiiridir. Bazen üç, dört ve beş sözcük bir şiire; bazen yirmi, otuz ve kırk sözcük de ayrı ayrı kitaplara dönüşebilir. Bu dönüşümün en güzel örneklerinden biri hiç kuşkusuz *Taş Devri*’dir. İlk basımı 1945’te yapılan bu yapıtın ikinci basımı altmış bir yıllık gecikmeyle 2006’da yapılabilmektedir (*Norgunk yayıncılık, ekim 2006*). Bu uzun beklemeşlik şairden midir, şiirden midir, talihten midir bilinmez. Bilinen şey, eskimeyen sözcükler ve yaransı imgelem gücüyle *Taş Devri*’nin bugünü de söylediğidir: “*İnsanlar da olsun ama, karanlık da olsun/Rahat, kolay, büyük yaşadığımız/Akil ermez aşıkârlığında sonsuzluğun/İnsanlar ve karanlıklar değil/Olsun//Gündüzü söylemek değil, geceyi demek/Kör hayvanların başucunda/Kör fakat tek/İnsan ve karanlıktan bahsetmeden/Demek*”. Demek ki, tek başına anlatır; insanı, karanlığı, körlüğü, taşı, hayvanlığı, toprağı, aydınlığı, bir ağızdanlığı, tekliği...

42) Yurdunu ve ulusunu aydınlık günlere taşıma isteği, belli ki toplumsal duyarlıktaki ilk sözlerini 1936’da Erzurum ve Iğdır’da düşürmüştür asker üniformalı genç Dağlarca’nın içine; zamanla katmerleşen bu sözler 1949’da Kızılırmak ve “madımak” tadında Sivas’ta dillenenek *Toprak Ana* adıyla Dağlarca hızı çabucak kitaba dönüşmüştür (1950). Söylem de coşku da alabildiğine çoğaldı: “*Kardaş, görmüyorum ama hâlâ duyabiliyorum/Geçmiş zamanlar geleceklerden parlak değil/Vakte şahadet edercesine yükselmiş/Akşam parlıtımdan, bütün zaferler üzerine/Dağlar dalgalanmakta, bayrak değil*”.

Ağır bir aydınlığının örtüsünü kaldırır gibidir sesiyle. Bir yanı *Toprak Ana* olmuştur artık, Anadolu'nun yeryüzü çoğalmasıyla da *Sivahlı Karınca*'ya dönüşmüştür. Öte yanı ise *Aç Yazı* şiirin imgelem ovalarını genişletecek uzun uzadıya: "Ya kimse ağlamayacak, sönmüş yıldızlara doğru/Okulda ve çarşıda/Kader, bir saat gibi kurulmuş, bilek bilek/Tembel çocukların çalışkan düşleri parlar/Gülümser başıslayan bakış/Dünya sevgisiyle karşıda." --Dağlarca, iki koldan geç ama derin ve diri uyanışın adıdır Anadolu'da!

43) Dağlarca şiiri; umut, özlem, özgürlük, sevi, tutku, yalnızlık, coşku, sevgi, bağlılık gibi duygu ve kavramların şiiri olduğu kadar acı ve tarifsizliğin de şiiridir. Öyle bir acı ve tarifsizliktir ki, Batı sömürçülüğü ve yozluğunda yaşananı çok geçmez Doğu hayranlığıyla ters yüz eder, kalbin doğusu bir sesle de "anadan ekmegecek" Anadolu'nun her köşesine içineleki çoğul söyleme dize anılar. Evrensel duruşla, Akdeniz duyarlığı gönderindeki *Batı Acısı* bir "ses bayrağı" dalgalanışıdır bu da: "Der ki / Akdeniz gecelerine / Parıltılarını: / Unutmayacaksın hiç / Toprağ / Unutmayacaksın hiç nerde olursan ol / Denizde uykuda ve büyük sevgilerde / Her şeyi bıraksan bile / Anadan ekmegecek / Anılayacaksın / Ölmüşü sağı." İşte, Batı'dan Doğu'ya bir acının ve yaşanmışlığın şiiri ki; Türkçe katında, pardon Dağlarca katında ancak böyle anlatılabilir.

44) Sol el sevmek, sağ el sevimlikse Mevlânâ'da olmaklarla iki ayrı âyin ışığı renginde dönen bir gövde belki de Dağlarca diyalektine tutunan bir inancın paradoksal karşılığıdır. Öyle ya, gövdenin her söylediği net duyulmaz çoğun... Sevmek ve sevimlik için dönen her gövde için denir ki: "Bir ışık üstünde gelir/Yazuları göklerin!"

45) Dağlarca şiiri bu: Kişiselliğin arka tuzaklarına düştüğü, imgeselliğin ıssız soyunukluğunda kaybolduğu sanıldığı küçük anlarda bile "ötele gelmek" gibisinden bir ses ki; sis, çığ, buğu ne var bir hohlama hepsini yaşamlar: "Geceleyn çırılçiplak düşmüşüm ben ardına/Yüz ölüm var, biri kaçmış." Kişisel-evrensel bir çizgide ölümsüzlük gerçeğini yakalamak bu olsa gerek.

46) "Aylam" ve Aylam dediği ki; kuş, ırmak, gece, ölüm gibisinden sonsuz bakmalar çağı çoğun; iç içe değirmiler ise, ıpslak ve epeski halka halka yeryüzünün yavaşlaması için, dördün. Bir yanıyla "bilgece bilmezlik"te daha eksilmekse Dağlarca şiiri, öbür yanıyla en çıplağından "dörtgen değirmi" daha daha çoğalmak... "Bir ulussuzluk çağlardan ağı, Ölü yok burda/Ne yerlerden geldiniz?" sorusu gibi "bilgece" bir Dağlarca tıpkı.

47) Çocuktan hayvana, topraktan insan, acundan arzuya metafizik korku figürleri cisimleştirmek sadece Dağlarca'ya özgün. Orda bile tedirgin!

48) Dağlarca'da 1968'de akarını bulmuş, aktıkça gözeler oluşturarak, şiirinin her kanalında birikmeyi başarmış; kendince "haydi!" dediği sevincin kalpteki göz şekilleri, çoğu "dörtlük" tadında şiirler. Kimilerinin bazı bazı Japon haikuları dediği oldu bunlara; o, suluboya renkleri gibi zengin çağrışımlarla inatla sürdürdü haydi'lerini aslında, ölünceye dek. Bundan sonraki yeni yaşamlarını, belli ki buralardan da sürdürecektir. Değil mi ki, Tanrı'ya kafa "O/İşinin ozanı/Ben Tanrısıyım/İşimin" demiş bir kere.

49) Aslolan çocuk duyarlığı... Öyle bir duyarlık ki bu, çocukta da var büyükte de sahi! Bunca yıl Dağlarca'yı büyüklerden koparan, "büyük ozan" yapan bu duygunun taşta taşta çocuk denizlerine dönüşmesinin altındaki kum ve çakıllar üzerine dökülmüş masalsi gerçek bu olsa gerek. "Beni ne kadar çok çocuk okursa o kadar çok yaşarım" dileği, Dağlarca'yı şiirler katında, bugün ve yarınlarca "göz masalı" duruluğunda yeryüzü çocuklarınca da daha uzun yıllar okuna okuna, en yalın haliyle yaşatacağına benzer. Öyle ki, şu anda bile birbirini arayan iki çocukta bile dağla kuş gibidir: "Birbirini arar iki

çocuk/Uyanırım işte/Korkarım ben//Birbirini arar iki çocuk/Biri gecedir onların, biri gündüz/Sevinirim ben."

50) Sevinci ki, damla damla acımak hâlâ: "Yaşadığım yüce müddetlerde/Kimse bulamaz beni!"

51) Ana, kız, gelin, çocuk; çökköy, açova, yokçocuk, korağit benimdir yurdumun yası, acısı... Anadolu yaşanmışlığı ki, *Kınalı Kuzu Ağdı* gibi ahan şurasında Dağlarca'nın: "Ahan bütün kuşlar devrilmiş karanlıktan,/Ahan duyarsa dağ duyar geceyi./Ne birbirine ulaştırmışlar, doğudakini batudakine,/Ne dilinden anlamışlar yellerin sellerin./Ne duyar olmuşlar uzak günün çağrısını,/Öylesine küçülmüşler, ufalmışlar, azalmışlar ki mavicek,/Ahan bütün kuşlar devrilmiş karanlıktan/Ahan duyarsa dağ duyar geceyi." Şiir ki, çoğun dağ ve gece...

52) Şiir Allah süsü vücudu yaratmaksın, Dağlarca hâlâ bir suç gibi talih açıklığı!

53) Onun şiiri: Doğa içindeki şiir, insan içindeki doğa; değirmi.

54) Tek ve yalnız olduğu ziyade, kör ve tek; modern Türkçe şiirin taş ağırtısı, can sağlığı.

55) Taş ve ateş aydınlığı!

56) Orada orada orada--ta orada! Sessizlik dev... Ki şimdi senden başka hepsi ölmüş!

57) 1990'lardan bir başyapıt... *Çocuk ve Allah'tan Horoz'a, Toprak Ana'dan Tapınağa Asılmış Gövdeler'e* birçok ana ya da baba yapıtı kıskandıracak nitelikte bir üstyapıt. Bir adıyla "Uzaklarla Giyinmek", bir başka adıyla "Sığmazlık Gerçeği"... Özdeksizlik, doğanın kendine sığmazlığı, uzamın kendi imgelem gücü, ışıktan doğma dışarılık, ötekinde olma gerçeği, hayvani gökyüzü soluklanması gibi evrendeki olaylara başka bir açıdan bakmakça yeni bir Dağlarca söylemi vücut bulur bu yapıtta. Biçimlerle soyuna soyuna, çok geçmez artıgüç "İmin Yürüyüşü"ne dönüşür: "İmgelemindeki su/Söndürür yangını/İmgeleminde doğan güneş/Geceyarısı bile yeryüzünü aydınlatır/Kamaşır gözlerimiz/İnsandır o çünkü/Çıkmıştır/Görüntüsünden dışarı". Çık görüntünden dışarı, giyin sen de uzaklarla!

58) Hayvan iştahı sudaki akıl, nefes nefese gölde kalan. Dağlarca lütfü!

59) "Dildeki Bilgisayar" sonsuz imgelem, harflerden yapılmış bu yüz senin; internet çağında bile.

60) Gitti sor, Dağlarca'ya: Şiir, yazgının ve vaktin güttüğü.

61) Sürgit, içimizdeki cevher, gecelerin ve ormanların sırdaşı şiir.

62) İyi ile kötünün kalp hizası hata ile sevap, güzel ile çirkinin boyun terazisi jest ile günah. Say ki yakın-uzak Dağlarca kadar kimse uzun-uzak yaşamamış.

63) Unutma, şiiri şairin parmak izi olmalı. Bir rivayete göre imzasını parmak iziyle atmış Dağlarca, işte kalbin kan burcu.

64) Önce ilham sonra iççilik. İyi güzel de şiirin hem at hem dizgin olduğu da bir gerçek. Dağlarca mı? Atsız dizgin, dizginsiz at!

65) Heyhat! En az sözcükle yazdı en çok şiiri.

66) Hâlâ genç, gepgenç! Dünya ve şiir biterken *Genç*'le gömülecek.

67) Harflerin, sözcüklerin, tümcelerin, tümce âlem yazılarının bir yüzü vardır sende, bende ve boşlukta; Dağlarca'nın yüzü suyu hürmetine. Geçmişin, geleceğin yüzü bunların hepsi. Değil mi ki, harf, sözcük, tümce yazıdan gidilen ne güzellik var hepsini biz yaratmışız. Ne ki, adı varlığını yazdırmaktadır; doğa bilgisayarına ilk günden beri!

68) Bir gün İlhan Berk de Dağlarca da çıkıp gelir belki. Dağlarca'ya suyla git şiirle gitme. Zordur Dağlarca'ya İlhan Berk beyazı şiir beğendirmek.

69) Var say ki kalbini kırdı, yine de *güzel suç*'tur Dağlarca okuru olmak: "Şiir bir yaratmadır; evet, ama yüz bin yıllık araçlarla bir yaratma. Bir ozan her dizesine kendi yaptığı dilden, kendi yaptığı bilgisinden kata kata en sonunda hem

büyük dilini, büyük dil bilgisini yaratır, hem okuyucusunu oralara ulaştırır.” O da okur da orda işte.

70) Her şiir bir mühür; kalp baskı el işi.

71) Şair bu, giderken bütün yansımalarını götürse ya, götürmez! “İlkin avuç içine sığar ayrılık/Yerler gökler dolusudur sonra”. Her şeyi Dağlarca’ya sorma! Üç uzun sürez yaşadım seni: Seviş—ti—lerken!

72) Güzel suç, her Dağlarca şiiri dünya ve insan civarına inen çakır fiil, “İlk Gece” gibi, faili meçhul!

73) “Ben Türkçenin kendisiyim” demiş ya, dediği kadar da Öztürkçe.

74) İşte bulundu kara kutusu: “Şiir ne duyguyla yazılır ne de düşünceyle. Şiir içimizdeki doğanın kımlıdaması sadece.”

75) Unutma! Güzellik ve çirkinlikle çarpışan tek gerçek şiir. Şiir Dağlarca’nın doğu sancısı *Batı Acısı* tek gerçeği.

76) Şair hem ten hem tindir. Şair ki her şeyde şaşkınlığa düşen kişidir. Şaşkın ve tedirgin Dağlarca’ya kulak ver: “Büyük küçük şair yoktur. Şiirin kendisine, tinine ulaşmak önemli.” Şair de şiir de ten ile tin.

77) Ten haz tin merhamet ister; iyilikle kötülük arası. Dağlarca şiiri ikilemler kumkuması.

78) Şiir hem döngü hem dönüşüm. Dağlarca orda sen nerdesin!? Orda işte: “Şiirin bütün özdeklerdeki görünümü başka başkadır. Kuşun sesinde görünen odur; maviliği sese dönüştürmüştür. Demirin ateşte dövülürken kıpkırmızı olması odur; dışarı çıkmayı kırmızıya dönüştürmüştür. Yaşlı bilginin avuçlarındaki harf öbeği odur; evreni umuda dönüştürmüştür. Gelin olan kızın ilk gecesi odur; ipeği sevişmeye dönüştürmüştür. Birbirimize yakınlığımız odur; ekmeği özgürlüğe dönüştürmüştür.” Devinin ve iç denge Dağlarca’dır.

79) İyi ve güzel, güzel ve çirkin işte Dağlarca orda! Ateşten sonra ne gelir, bilinmez. Daima vahşi, düşünce. Neyse ki adı bazen imge bazen metafor, şiirde.

80) Sahi, haz ve doyum da şiire için; doyumun doyumunu imgesel uzam.

81) Şiir yazmışlığın, şiir bakmışlığın, şiir okumuşluğun varsa eğer dön geri bak; ara ara. Gündoğumu ile günbatımı arasında bir Dağlarca: “Ağaçlar dizilmişlerdir ya yol kıyılarında hep/İkişer ikişer, tek tek/Aralıklarında dur biraz/Beni de say.” Aynı şey değildir, aralarla aralıklar.

82) Doğa ve şiir, şiir ve doğa dört yönde akar, alaca ırmak: Us, imgelem, anlam duyarlığı, kişilik. Git bak hele, Dağlarca ve sözleri Beşiktaş’ta değilse Kadıköylerde mi Zülâl!

83) Değil mi ki altı yaşında taş atmıştır güneşe. “Horoz”u dahil tüm yaratıkları sağlıklı birer hayvan.

84) İlk suç şiir ve doğa işte: Dağ ki bıçaklar erkenden güzelliğini gecenin, şiir tadında.

85) Bundandır belki dünya kuruldu kurulalı şiir tanrı cümlesi tek çoğul. Dağlarca tek başına *Çocuk ve Allah* değil unutma! Şiir; eskinin kanında yeni olanın boşluğu.

86) Tene ve tine hohla; “Hoo’lar” takma yaşamalar çağından bugüne ten ve şiirin cansuyu. Cansuyu ve yara gövdenin bakışıdır.

87) Sayılar diliyle sözler dilini kaynaştır. Dağlarca ile İlhan Berk kapı komşu orda da: “Daha yaşlıdır, daha bilgedir 1, 9’dan/Daha önce yazılmıştır diye/Daha güzeldir 9, 1’den!” İnsan da şair de sayı kökenlidir, unutma.

88) Söz ve imge iç gölge. Metafizik ve metaforik tedirginlik rüzgâra ve dağlara sor “Dağlarca nerde?” Dağlarca göğün yurtlan sesinde!

89) İyi ki “büyük yapıtlar büyük dil doğalarıdır” demiş. Git bak, orda bile matematikkalem, şiir’i kelâm. Ussal yapı im ve imgelem diliyle konuşur şair, belleksel dizge; ölse bile.

90) Sen ey ge[n]ç ve Genç şair! İnternet çağında bile kâğıttan kopma, kâğıttaki kan diyalekt kan, doğuştan. Kâğıda im’ân et; Dağlarca *Dildeki Bilgisayar*, orda: “Dil bir kâğıda benzetilebilir. Düşünce kâğıdın önyüzü, ses ise arka yüzüdür.

Kâğıdın önyüzünü kestiniz mi, ister istemez arka yüzünü de kesmiş olursunuz. Ne ses düşünmeden ayrılabilir ne de düşünce sesten.” Dili yapan insan, insanı yapan dil, öyle ya!

91) Orda karanlık olmak... Eskiye göndermelerle hep yeni kalmak Dağlarca’ya özgü bir başka ustalık biçimidir. “Sen misin eski sen misin daha eski sen misin en eski” derken bile yeni, daha yeni, en yenidir aslında karanlıkta bile. Çünkü; “Tanrı/Kurşunkalemle yazmıştır kişiyi/İnanç/Onu silinmez kılar”. Karanlıkta bile parlaması bundan!

92) Aslolan “lo” tadında uzam ve şiir. Akar gelir varlık cümlesi yakın ile uzak taşlardan ve ağaçlardan. Belki de bu bile bir Dağlarca cümlesi.

93) Giderken bırak taşıyı ve yasını. Ki Aç Yazı dünya bile aç.

94) Boş bir kâğıt ol bazen... Gündüzlerden de gecelerden de kaç bazen ömrünü anlamak için. Her ikisinden de kaçmak olası değil aynı anda nasılsa. “Boş bir kâğıt ol/Yalnız dizeler yazılınsana”... Dağlarca bir yalnızlığa benze bir parça.

95) Bir ömür şiir yazdı, gömleği bile ıpsıslak, evdeki çarşı; gepgenç kâğıtlarda, defterlerde, kitaplarda. Yakası kalkık biri gibi--âh, düşleri dahil kendi içine dökülmüş...

96) Unutma, şiir de bir av. Avsız ve vakitsiz cesurluk topraktan çok sonra. Ah! *Toprak Ana* hemen sonra!

97) Daha önce demiş miydim: Âsû biraz da batı aksanlı Asyalıdır. Ölünün diriliği, ölümsüzlüğün dirimi. Her dirilik ve dirim ki değirmisellik işte. Dağlarca betikleri gibi.

98) Ah! Bir damla bana baksan... Şiirin ve zamanın tadıyla bakınca, her şair bir alınyazısı aslında. Çünkü; dönemedikleri için yolları çok yazdılar, kavuşamadıkları için ayrılıkları çok yazdılar, iki kat kırmızılıkta öldükleri için aşkı çok yazdılar, bir sende çok ben gördükleri için senleri çok yazdılar. Bundar ki, her biri *uzaktanağrı!* Göz okulu, ses okulu “*Göl*” gibi ötelede: “Bir damla bana baksan/Genç olurum//Bir damla gece olsan/Hemen uyanırım//Bir damla beni sevsen/Ölürüm”

99) O şimdi İçeri Dağlarca*****, bendeki karşılığı *Yukarı Dağlarca--*

Sevilmeyi bile sevmezdi Dağlarca. Şiirlerinde sevip yücelttiği her bir çocuk hüznünlü şark atkısı. Ona dokunamayan çocuklar, ona konamayan kuşlardı sevimlik!

100) Bunca kitap bunca şiire rağmen Allah gibi arkadaşsız ve hâlâ çok AZ, Dağlarca:

Öldüm mü
Beni az örtünüz
Kuşları uçabilsin
Gövdemin

Gelirsenez
Az durunuz gömütümde
Ki siz gider gitmez başlasın
Saklayabildiğim yaşamalar

N’olur
Küçümsemeyiniz ölüleri
Yok sayılmaz ki
Az olmak

(1987)

*) Cemal Süreya
**) Erdoğan Alkan
***) Sait Maden
*****) Ahmet Soysal
*****) “Aşık oynasaydı Sait Faik/Gece gündüz kazanırdı”
demiş İçeri Sait Faik *İncelikler* kitabında. *İncelikler* bahsinde işte gizli bir “başyapıt”.

Gezbe (Yokilçe), Nisan 2016

Sema ENCI

SESSİZLİKLER

yüzümden düşen kuşlar değil,
ışıkların gölgesinde kuruyan şeylerin hüznü.
bir kedi miyavlamasıyla beraber değişiyor sesim yağmura
düşenleri arıyorum içinde caddelerin
defalarca önünden geçilmiş vitrin camlarında.
okul önleri, parklar, plakçılar
yol yordam bilmeyen bir kalbin
yol yordam bilmeyen hüznü.

kadın boya kutularına sarılsın sımsıkı
adam yazlık sinemalar gibi dursun şurada
yüzümden düşen kuşlar değil,
ağırlığı bir trenin.
gök burada kimse gitmesin
ilan edilmez oluyor varlık
günün soluğu dertlenmeyecek gibi değil
ve derdimiz,
mümkün kılıyor kalbe dokunmayı
bir âmâ sakinliğiyle kalbe dokunmayı.
demirin ağırlığınca kalbe dokunmayı.
bir heykel hüznüyle durulabilir diyor vazgeçemediklerimiz
yalnızlıktan geriye kalan bir güzel zaman
kıymık gibi batıyor, gidilmesin.

kimselere söylenmesin solduğu mum çiçeğinin
içimiz hızla geçilebilir bir tehlikeye dönüşme korkusu
kimselere söylenmesin yavaşlatma arzumuz
sesimden düşen kuşlar değil, kanatları onların
kırık, belki kırgın ve bir uyanışa işaret
belki oralıyım tökezleyen bir yazdan kalma
safsatalar içimde sancıyor
imanı büküyorlar çatlıyor duvarlarım
kimin susuşuyum yolu büken kim?

26 Mayıs 2016

Nihan İŞIKER

HAZAN-I NAZENİN

ağaçların saçını tarayınca rüzgâr
incinir
ağlar
güz.

Emin KAYA

SÖZ BÜKÜ

neden sonra ağzımın söz büken yerinde
durmadan bir panayı
o çok beklemiş kadınların en ayak bileklerinden kırılır
bir olumsuzluk olarak baktığım zakkumlar ve kediler
ve başla deyince birden biten
bir koşunun sonuncusu ben

kol omzu gök hizasında bir balçıktan dökmeyim
kimi yosunlu bir heykel sanırdı
denizin sesiyle konuştuğum da beni
martı bağırırları dip dalgalar
bir de söylemeyi unuttum o bakışların çalimsız kıvrımı

bir antigua heykeline benzeteniniz oldu
öyle elimde bir demet hokka parşömen şiirle
ki şiirli kadınlar sevdiğim söylendi
antigua, agustun, madam riketi valsında
oysa şiirli kadınlar dediğime bakmayın

sırtımın yusuvarlak taşlarla didiği
bileğimin bir çırpıda gazoz kapağı söktüğü toyluklarda
gider bir balkon altında dururdum çok
balkonun üstü kanaviçe kıvrımlı bir dul
balkonun altında akli dünya sallayan ben

Tataryen LOKMAN

ANISIZ ÇOCUKLAR

Kim bir başka dünya yaratabilir? Geceden
İğde ağaçlarıyla kanayarak geçerken şiir?
Bir koku açıklayabilir mi bir ülkeyi? Çocukların
Saçlarında açmış korku çiçekleriyle bir
Akasyalardan, ıhlamlardan çıkıp gelmiş
Yaz anılarını delip geçerken bölnlüğün sessizliği!

Anlat beni, olup biteni, açık giden gözleri
Bahçelerden kovulmuş kırmızı gülleri. Yalnız
Hiç olmamış gibi ülkelerin gökyüzlerinde
Lorca, Neruda ve diğerleri? Neredeler
Büyük hırsızlarıyla öldürülmüş halkların
Dar günlerinde ellerinden tutacak anneleri?

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 25 TL.
Prodüksiyon	: İhsan Üren, Z. Ersin Erdem, Yalçın Oğuz, Halim Çiftçi.	Posta Çeki ya da Banka hesabı:	Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Yapı Kredi Bankası Mudanya şubesi (567) Hesap No: 72092839 IBAN: TR37000670100000072092839
Yayın Adresi	: Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet Sok. Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5 - MUDANYA	Baskı	: Akın Erim Matb. Hocalızade Cad. 7/27 Setbaşı – BURSA
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Zühtü Engüdar (Alipaşa Mah. Konuralp Cad. Karnur Apt. No: 22 D: 3 Osmangazi– BURSA)		
Yazışma Adresi	: PK 68 16361 Ulucami – BURSA		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının bağışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.